

O VZGOJNI SITUACIJI NA LJUBLJANSKIH GIMNAZIJIH

Pod zgorajšnjim naslovom je Pedagoško društvo Ljubljana izšlo 16. II. 1956 šestanek direktorjev in profesorjev ljubljanskih srednjih šol. Razgovor naj bi pokazal, kateri vzgojni problemi so trenutno najbolj pereči na gimnazijah in vzbudili zanimanje zlasti pri direktorjih, da bi vnesli v kolektive svojih profesorskih zborov več zanimanja tudi za interno vzgojno problematiko.

V pričujočem prispevku želimo najprej zabeležiti nekatere ugotovitve s tega sestanka, a na koncu dodati nekatere privlačne misli, ki so se mi utrlele ob pisanju tega poročila. Vse to namo za namenom, da bi se k razpravi o gornjih problemih glasili še drugi prosvetni delavci.

Nj neznan — in zato tudi ne odkrije — da je šola črna in vzgojna družbena ustanova.

To vsaj ni neznan v pedagoški teoriji. V pedagoški praksi pa vendarle na to dokaj pozabljamo. Če dobro učimo — seveda: subjektivno dobro! — nam bo že vzbudilo prijetno zavest, da je z našim poslom vse v najlepšem redu. A vsi vemo, da vedno le ni tako! Zakaj ni? Zato, ker svoj pedagoški posel kratkoma, zreduciramo zgolj na funkcijo posredovanja učne stvarine. To pa je le polovica profesorjeve naloge v razredu. In sicer relativno še najlažja polovica, saj jo včasih mogoče opraviti tudi dokaj suradniško: danes objektivno novo učno snov, drugi dan sprajujemo, delimo ocene, in prva polovica našega pedagoškega posla je s tem opravljena. A kaj, ko ni samo ta? Tej tesno sledi druga — vsaj morala bi, čeprav žal, to drugo opravljamo bolj silihijsko kot zavestno — vzgojna funkcija našega poklica. Če je prva, to je poučevanje, predvsem rezultata profesorjevega intelekta, njegove strokovne in obče izobraženosti, pa je druga, vzgajanje, predvsem odmev in rezultata globljih in intimnejših sedimentov njegove duševnosti in osebnosti, to je: njegova etosa.

Podoba je, da se tega pomembnega pedagoškega dejstva pri svojem delu v šoli vse premalno zavedamo. Rezultate tega vidimo v mnogih, nič kaj zvezesljivih vzgojnih situacijah, ki dan za dnem povzročajo hude skrbi vsem profesorjem.

In prav o teh je bilo mnogo govora na tem sestanku. Mnogi med omenjenimi vzgojnimi primeri so bili celo tako hudi, da bi jih človek, če bi jih pogledno navajal v okviru tega poročila, prav nerad zapisal. Posvet je pokazal, da se vzgojni primeri, ki jih srečujemo na gimnazijah, še zdaleč ne omejujejo na tiste znane »klasične« dijake nazivljene s klopim, kredo, listki itd., temveč da se gajo vse globlje in etični profil sodobne gimnazijske mladine. N. pr. raznovrstne, vse prej kot »platonične« ljubenzenske puštolovalščne dijakov in zlasti dijakinj, dvomljivo vedenje srednješolcev na ulicah in v javnih prostorih, izsiljevanje denarja pri starših za kino, ples in obiske po zadnji modi, večerni sprehodi, zahajanje v lokale, prava topost za moralne vrednote, nemogoče vedenje do profesorjev, staršev ter sploh starejših ljudi itd.

Seveda je vprašanje, koliko bo ti in podobni moralni delikti, o katerih je bilo na tem sestanku govora, res tudi karakteriistični oziroma tipični za moralni habitus sodobne srednješolske mladine. Na drugi strani pa je brez dvoma, da so ti primeri kot »čirni«, ki kažejo, da z etičnostjo oziroma moralnostjo naše mladine le ni vse tako, kot bi si želeli ali kot mogoče milgimo. Olajšujoče pripombe, da so se takšna in podobna moralna iztrženja vedno ponavljala med večjo kopulacijo mladine, nas ne morejo in tudi ne smejo pomiriti, saj vendar ne moremo in ne smemo čakati, da nam takšni in podobni vzgojni problemi postanejo celo množični.

Kje je treba iskati največji tlel krivde za takšno vzgojno situacijo v naših gimnazijah? Prvi odgovor na to vprašanje na tem sestanku je bil: starši prepustljajo vsa skrb za vzgojo otrok šoli, ta pa vsega ne zmora brez njihovega sodelovanja. Ko dajo starši otroka v šolo, mislijo, da morajo ob koncu leta dobiti nazaj celega človeka. Vse, kar doletelo otrokom črta, zagovarjajo otroke v šoli, vse je v njihovo dozlevno ko-

rist, a zvoniti začno vselej šele po toči. Mnogim staršem je celo v olajšanje, če se otroka za nekaj časa znebe, zato jim dajejo denar za kino, ne nadzorujejo, kod otroci hodijo, že celo drugo ali tretješolske pušajo na ples ali jih celo sami jemljejo s seboj v lokale. Če njihov otrok vzbuja pozornost, so na to še ponosni. Otroci lahko prihajajo domov tudi v poznih nočnih urah. Nihče jim nič ne reče, a ko je kaj narobe, prihrve v šolo, prosijo za intervencijo ali pa se znesejo nad profesorji. Ko je neki profesor vprašal mater, zakaj dovoljuje vsaj hčerki četrtšolski, da hodi na ples, je zažudeno odgovorila: »Ja, tovariš profesor, zakaj pa ne, saj je že prava punca, kaj ne vidite? Naj bo bolj svobodna, kot sem bila jaz v mladosti, da ne bo našleda prvemu moškemu...«

Posebno težka je vzgojna situacija v pravno ali moralno razbitih družinah. Razen tega so v večini družin še v navadi najbolj krute kazni: kletanje na ostrih drveh, pretepanje z vrvmi ter pasovi itd. Vse to naredi otroka navadno popolnoma tope za vzgojno terapijo: zakrknje jih in jim porušijo hrbtenično značaja. Posebno hudo je vse to v družinah alkoholikov. Primer: oče vsakokrat, kadar se vrne pijan domov, razžene vso družino, pretepe ženo in otroke. Ti dostikrat prespijo pri znanih ali v koločih in shrambah. Ko so na šoli to izvedeli in stvar prijavili, je bilo še hujše. Pijani oče jih je v obseidi »sajalstva« in se še bolj znesel nad otroke...

Na sestanku pa je bilo tudi pravilno ugotovljeno, da vse krivde za to težko vzgojno situacijo le ne moremo zvrniti na starše. Včasih je subjektivna krivda staršev za premajhno vzgojenost njihovih otrok res zelo majhna, saj je mnogo staršev zaposlenih po cele dneve (osem ur v redni službi, potem še v honorarnih zaposlitvah). Navadno pa je, da se ujema čas otrokove šole in njihove službe, zaradi česar se v mnogih družinah otroci in starši videvajo le ob večerih. Niso redki primeri, da so nekateri otroci na ta način opoldne brez glavnega obroka hrane in da dobe tega šele zvečer, ko se vrnejo sami iz šole in pridejo starši iz službe. K vsemu temu se še pogosto pridružijo nemogoče stanovanjske razmere, ki pripeljejo vse vzgojno delo do pravih absurdnosti.

Ne bi si smeli zakrivati oči — tako je bilo ugotovljeno na tem sestanku — da del krivde za vse to nič razveseljuje vzgojno situacijo v naših gimnazijah nosijo tudi šola in njeni ljudje. Profesorji se vse prepogosto zadovoljujemo le s poučevanjem, a interno vzgojno delo zelo radi odpravimo domu na zame, kadar pa se le lotimo vzgojne funkcije, jo opravljamo nemalokrat dokaj birokratsko. Navadno se nekoliko preveč poslužujemo administrativnih kazni, n. pr. ukorov in sporodici domov; vse premalno uporabljamo »moralne« kazni. Šola otroke tudi preveč enostransko zapostavlja, namreč samo umsko. Morala bi jih pa tudi čustveno in hoteniško, saj se pravi vzgajati vplivati prav na otrokove čustvene in volitivne mehanizme. Teh pa, žal, običajno zaradi svojega enostranskega izživljanja v samem poučevanju ni, morala bi jih pa tudi čustveno in hoteniško, saj se pravi vzgajati vplivati prav na otrokove čustvene in volitivne mehanizme. Teh pa, žal, običajno zaradi svojega enostranskega izživljanja v samem poučevanju ni, morala bi jih pa tudi čustveno in hoteniško, saj se pravi vzgajati vplivati prav na otrokove čustvene in volitivne mehanizme.

Delni psihološki vzrok za to zanemarjanje interno-vzgojne funkcije je gotovo tudi v nekaterih napačnih trditvah, da je »vzgoja srca«, kot rekvizit buržoazne pedagogike, v socialistični vzgoji docela nepotrebna zahteva, češ: v napredni vzgoji sta »vzgoja uma« in »vzgoja srca« tako tesno povezani med seboj, da lahko vzgajamo »srce« že samo s tem, da vzgajamo um. A praksa je pokazala: vzgoja je res globalni dialektični proces, a proces, ki zahteva zavestnega vplivanja v oboe smeri na otrokov razum in na njegove nрави. Res je sicer, da zaradi dialektične povezanosti obeh vzgojnih funkcij vpliva umsko vzgoja že tudi na vzgojo čustev in hotenja, a iz prakse vidimo, da ta stihijski vpliv še ni zadosten za vzgojo otrokovega etosa, za vzgojo njegove moralnosti. Izkušstva so tudi pokazala, da se moralni kodeksi mladini ne da uspešno privzgojiti enostavno s poučevanjem učne stvarine in da je k moralnemu

posledanju mladine tudi v socialistični vzgoji treba pristopiti načrtno in zavestno, saj pomeni etična vzgoja »nadstavbo« vsakega vzgojnega sistema, ker ga šele ta more življenjsko-praktično in družbeno-zgodovinsko osmisлити. Brez vzgajnega etično-vzgojnega prizadevanja ostane vsak vzgojni sistem kot knjiga brez zadnjega poglavja, kot hiša brez strehe.

Priznati pa moramo, da prav pri opravljanju te svoje vzgojne funkcije profesorji niso v zavidijskem položaju, zlasti v nižji gimnaziji, ki postaja vedno bolj množična oblika obveznega šolanja. Če se profesorji nabere v razredu pol ducata takšnih otrok, ki le izpolnjujejo šolske obveznosti in ki so zaradi tega po navadi docela neobčutljivi za kakršnekoli vzgojni ukrep, je njegov položaj v razredu skoraj docela nevzdržen. In tu nastane vprašanje: kaj narediti s takimi otroki? A kaj narediti z drugo podobno »kategorijo« otrok, ki je zanimiva po tem, da ni intelektualno defektna (nasprotno, saj je prav bistra), a je moralno nepravilno, vendar se pač, pospema profesorja, moti pouk z medicini šolskega sosedu, riše spolne scene, jih med poukom kaže sošolcem itd.

Ob teh zadnjih nastane vprašanje: ali je misel na posebne oddelke za takšne otroke res tako pedagoško »neretična«, nehumana in nesocialistična, kot včasih slišimo? Ali bi bila to res kvarna diskriminacija, če bi dali takšne čustveno in volitivno iztržene dijake skupaj v en sam razred (seveda brez slehernih etikete, da je to posebni oddelki) in bi njim in ostalim

90% dijakom omogočili ugodnejše študijske pogoje, saj nam je praksa profesorjev že pokazala, da se s samimi takšnimi otroki, če so ločeni od tistih, katere lahko motijo, more res prijetno in pedagoško uspešno delati!

Ko imamo pred seboj sliko vzgojnih situacij v gimnazijah in vemo za njihove osnovne vzroke, se nam porodi vprašanje: kaj bi bilo treba čimprej spričo vsega tega ukreniti? Na sestanku so bile omenjene te, upoštevajta vredne sugestije:

Najprej je treba doseči tesno vzgojno sodelovanje doma in šole. Roditeljski sestanki, ki so se zdaj skoraj povsod izrodili le v informacijo o učnih uspehih otrok, morajo dobiti ob vzgojnih predavanjih docela določeno vsebino. Na teh sestankih je treba vzgojno poučevati ter jim vzbuditi vse večjo zavest odgovornosti za vzgojo njihovih otrok; vedno sproti jih je treba opozarjati, nap ne bodo do svojih otrok naprej popustilji, naj bde nad njihovo tovarnišjo. Vse globlji posluh za vzgojno problematiko pa je treba vzbuditi tudi v profesorskih zborih s posostimi pedagoškimi predavanji in analizami. V ta namen bo Pedagoško društvo Ljubljana v bodoče skrbelo za predavatelje in aktualne vzgojne teme. Zanimiva je bila misel, da bi vsaka gimnazija čimprej dobila lastnega vzgojnega svetovalca, to je profesorja, ki bi na domačem zavodu učil svojega stroka, a bi jih ikratki tudi primerno psihološko in pedagoško izobražen ter bi ob manjši učni obvezi opravljal še posej svetovalca in pomočnika dru-

gim profesorjem zavoda v analizi ali terapiji težavnejših vzgojnih situacij.

Razen teh predlogov so bile podane za sanacijo ugotovljene vzgojnega stanja se te sugestije:

Za otroke, ki so prepušteni sami sebi zaradi zaposlenosti staršev, se naj ustanove posebnega dneva zotočita. A proti praksi teh zavetišč baje že mnogokje govori izkušnja. Ponokod, kjer so s temi dnevnimi zotočišči že poskusili, se je namreč pokazalo, da otroci ne čujejo prihajati vanje, čeprav so zastoj dobivali malico itd. Kot vzrok za to je bila navedena iskrena ugotovitev: »Šole so sile. Zato so prisotni dopolnili ta predlog takole: bolje bi bilo, če bi te »ptičke brez gnezda« skušali napotiti k njihovim sošolcem in jih tako skušali vključiti v režim sošolčevega doma vsaj v času učenja, t. j. dokler so njihovi lastni starši zdema.

Zanimivo je bilo poročilo o tem, da si na eni izmed ljubljanskih gimnazij pri zdraviljni takšnih in podobnih situacijah pomagajo z »razrednimi skupnostmi«. Dijaki sami pa posebnih sestankih analizirajo posamezne vzgojne prekrške in jih tudi sankcionirajo.

Kot uspešno sanacijsko sredstvo, je bil na tem sestanku omenjen še šport, ki je postal na mnogih šolah, kjer je pravilno organiziran, močan pozitivni vzgojni činitelj, kar odkritivo priznava profesorji omenjenih zavodov in tudi starši otrok. Ob tem so prisotni ugotovili, da je treba za mladino čimprej dobiti določen igralni prostor, ki bo v resnici samo njen, ki ne bo z žico ograjen,

ki bo prost vstopnine itd. Nekateri so predlagali, tak igralni prostor na Rožniku ali na Golovcu. Za ta predlog pa je treba zainteresirati šolske oblasti, gimnazijska direktorstva, društva prijateljev mladine, šolske odbore in druge.

K vsem tem, na sestanku omenjenim sugestijam, dodajam še dve ali tri svoje, ki se mi zde vredne omenbe in premisleka!

Prvo, kar je nujno treba storiti, je predvsem moralna sanacija naših družin, njihovih vzgojnih odnosov in raznih družbeno-vzgojnih ustanov. Dokler bo otrok nemalokrat vzgojno in moralno najbolj ogrožen prav tam, od koder p, moralo pritekati vanj največ moralnega zdravja, tako dolgo je zaman vsak trud šole, da izboljša moralni profil mladine. Srb za morano sanacijo družine pa je družbena skrb, medtem ko je skrb za pravilno vzgojno ukrepanje družine skrb šole in njenih ljudi. Dokler bodo ti trije vzgojni činitelji — šola, doma in družba — skušali drug mimo drugega moralno klesati mladino in vplivati na njen etos, tako dolgo bo ta nič razveseljivo vzgojni položaj še naprej ostal, karšen je. Za uspešen moralno-vzgojni poseg bi se morali kar najtesneje združiti vsi omenjeni trije činitelji v enotno vzgojno silo, ne pa da se še vedno bori za določeno moralnost otrok družina mimo šole in družbe po eni strani, po drugi strani pa zopet šola mimo družine itd. Zal, a prav tako dostikrat je kar gradi moralnega v otroku šola, ruši družina s svojimi živimi, prav nasprotnimi zgledi, ali pa celo družba s tiskom, filmom, zabavami, plesišči, lokali. Mladina pa se sredi teh različnih silnic imenitno pokuši. To ji omogoča, da si spretno natika ustrezne maske, kadar je potrebno, filozofijo življenja in moralo pa si kuje po docela svojem okusu. Kakšen je ta moralni okus mladine, vidimo povsod, kjerkoli jo srečujemo.

Drugi terapevtsko-vzgojni ukrep bi nujno moral biti v tem, da se čimprej prežene iz vsega našega vzgojnega dela, tako šolskega kakor družinskega in družbenega, lažni pedagoški humanizem. Kaj mislim s tem? To-le: prepričan sem, da je lep kos krivde za takšno malo razveseljivo vzgojno situacijo, kakršno je ugotovil omenjeni sestanek in katero vsi predobro poznamo iz prakse, deloma tudi v tem, da smo včasih v moralno-vzgojnem oziru do mladih ljudi res vse preveč popustilji. In to napako zakrivamo tako družinski kakor šolski vzgojitelji. V intelektualni vzgoji otrok smo še nekam zahtevni, pri moralnem klesanju mladine pa radi vse preveč pogledamo skozi prste. Seveda je to pot najmanjšega odpora in zato tudi pot najmanjšega napora. Kaj je namreč lažjega, kadar trčimo na vzgojno oziroma moralno situacijo pri svojem vzgojiteljskem poslu, kakor skriti se za humanistično frazo, da je mlade ljudi pač treba razumeti, jim dati svobodo ipd. Da, vse to je sicer res in edino pravilna aksiomatika vzgojnega ukrepanja, a le takrat, če gre pri tem za zdravo mero razumevanja, svobodnosti in psihološkega življenja v duševnost mladega človeka. Le v tej pravi meri razumevanja mladine je resnična prvina socialistične in humanistične vzgoje. Obe njeni skrajnosti, preveliko in premajhno razumevanje mladega človeka, pa vodita mimo njenih ciljev.

Priznamo lahko, da je takšnega napačnega razumevanja in popustanja ponekod daleč preveč celo pri umski vzgoji, to je pri pouku in ocenjevanju dijakovega znanja. Na vse mogoče vzgojne in nevrojne načine popuščamo, da bi za vsako ceno izdelali čimvečji odstotek tudi takšnih dijakov, ki za študij nimajo veselja in tudi ne posluha. Jasno ugotavljajo to tudi člani Društva matematikov in fizikov v Slovenskem poročevalcu (dne 19—21—II): »Navajeni smo na to, da mora dobiti razred nekaj stalni del, recimo vsaj 80% vseh učencev. Pod pritiskom te navade — neredko pa tudi pod hudim pritiskom svojega kolektiva — mora profesor pač popustiti pri ocenjevanju. Avtomatično popuščamo potem učenci v svojem prizadevanju, saj, saj, saj, saj...«

Najdejo se tudi primeri, da izvajajo direktorji na stroške in

profesorje pravi moralni pritisk, da morajo znižati »nivo« zahtev pri spraševanju in vprašati dijaka v konferenci tolikokrat, dokler ga ne prisilijo, da se snov vendarle nauči, in ga se »ujamejo«, ko nekaj malega zna. Teh pojavov je gotovo več na nižjih gimnazijah, pa tudi v višjih jih še lahko srečamo, zlasti pred matura. Ali pa delamo s takšnim napačnim popuščanjem mladini in socialistično kakšno uslugo? Premislek nam pove, da le škoda, saj socialistična inteligenca ne sme popustiti inteligenca samo po spričevalih in papirjih, temveč po svojem resničnem in naprednem znanju.

Na področju moralnega vzgajanja pa je te naše napačne popustljivosti in kvarnega pestovanja mladine ter spregledovanja njenih moralnih spodsrajšev, kar nam pogosto jemlje rok vsak uspešen vzgojni instrumentarij, da stojimo nemalokrat pred moralnimi delikti mladine, ki bi zahtevali naše prizadeje in primerno strogo vzgojne ukrepe, docela razoroženi. A mladina se pri tem razrašča mimo nas v svet morale nega razvednotenja vsega, kaj je za nas etično vredno in dragoceno.

Dobro bi torej bilo, če bi se šolski pedagogi osvestili ne samo kot učitelji, temveč tudi kot moralni vzgojitelji mladih ljudi, in bi začeli tudi ta posej opravljati enako strogo ter pri zado ko svojo učno funkcijo, brez napačnega popuščanja in psevdopsihološkega razumevanja mlade psihike. Pravilno psihološko razumevanje še zdaleč ne pomeni spregledovanja njenih moralnih spodsrajšev, ampak pomeni samo eno: nujni pogoj zdravega in uspešnega moralnega vodenja ter vzgajanja mladih ljudi! Zahteva po psihološkem razumevanju mladih ljudi je lahko tudi skušnjava za to, da se otresemo odgovornosti za vzgojno delo z mladino. Da pa do tega ne bi več takoj popogosto prihajalo, se nam zdi upoštevajta vredna misel o posej trebi vzgojnih svetovalcev v vsaki šoli. Vzgojni svetovalci, o katerih je bilo govora na tem sestanku, bi naj svetovalci in »dopolnilni« vzgojne ukrepe. Tako bi se najbrže mnogokrat laže izognili napačnemu psihološkemu razumevanju mladih ljudi.

Če nečemo postati kot družinski ali šolski vzgojitelji večšči že naravnost smešni v očeh mladih ljudi, zaradi svoje napačne vzgojiteljske popustljivosti — kakor se to že dogaja pri nekaterim ameriškim staršem in šolinikom — moramo biti tudi pri vzgoji moralnosti tati ko osebno prizadeti in umerjeno strogi kot pri umski vzgoji. Moralno preveč labilna mladina ne more pomeniti razvevanje živnega poročstva za nobeno družbo, tudi za socialistično ne. Na to bi ne smeli pozabiti, če hočemo s svojim delom graditi in ne rušiti!

To moralno vzgajanje pa je rodilo uspehe samo tedaj, če bi dobil profesor v družbi, za katere bodočost dela, vse podpora in priznanje. Dokler pa bodo dijaki, katere profesor moralno vzgaja za cilje in bodočnost svoje družbe, na lastne oči videli kako malo cenijo družba tega svojega delavca, tako dolgo bo do vsa njegova moralno-vzgojna prizadevanja ostala pri mladih brez odmeva.

Vzgoja je »družbena funkcija«, saj »izhaja ta funkcija iz potrebe družbe same in nujne njene obstoja ter razvoja...« (po Patkaju), zato lahko rečemo, da je naravnost usodno, če neka družba ne nudi vse moralne in materialne podpore tistim, ki s svojim delom enako skrbne za njen obstoj in razvoj kot drugi poklici. In kdo so ti? Iz zgorajnjih definicij vzgoje moremo odgovoriti: prosvetni delavci vseh vrst in stopeni!

Za konec še vprašanje: ali pa so takšnega priznanja prosvetnih delavcev, tudi vredni? — Nikalno bo odgovoril le tisti, ki ni še nikoli ni ure stal za katedro v razredu in razdaljal svoje intelektualne ter etične »energijske«. Kdor se tega v praksi ni poskusil, ne ve, kakšen napotje zahteva. Noben poklic namreč ne zahteva toliko srca in razuma kot učno vzgojno delo. Da bi te reči morale imeti v humanistični oziroma socialistični družbi vese večjo cenjo vemo vsi...
Fr. Pedličič

Teme v zvezi z reformo šolstva

Centralni odbor Zdruzjenja učiteljev in profesorjev predlaga v zvezi s šolsko reformo, da bi tisk obravnaval spodaj navedene teme. Clanki naj bodo koncizni!

1. Problem notne šole in možnost diferenciacije v njej.
2. Otrokov psihofizični razvoj od 7.—15. življenjskega leta.
3. Praktična dejavnost in tehnična izobrazba.
4. Problem šolske in poklicne orientacije.

5. Eksperimentalne šole — organizacija in vloga.
6. Prehodne oblike obvezne šole.
7. Sistem dopolnilnega izobraževanja po končani obvezni šoli.

8. Odnos pouka prirodoslovnih in družbenih ved in njihovo mesto v predmetnih in učnih načrtih (po fazah):
— Kakšen naj bo pouk o prirodi in družbenem življenju v prvi fazi šolanja glede na psihološke posebnosti otrokovega umevanja sveta in njegovih pojavov?

— Kako je treba pri pouku in rešiti vprašanje razlikovanja prirode od družbenega življenja v sklopu celote?
— Ali naj se, kdaj naj se in v katerem vidu naj se pojavijo posamezna področja pouka o prirodi in družbenem življenju kot samostojni predmeti?

— Položaj in mesto pouka matematike glede na skupino prirodoslovnih ved in glede na pouk v celoti.
— Položaj in mesto pouka materične glede na humanistično skupino.

— Položaj in mesto pouka tujih jezikov v osemletni šoli.
— Zemljepisni in zgodovinski pouk glede na pouk v celoti.
— Odnos skupine prirodoslovnih ved do skupine humanističnih ved v predmetniku.

9. Položaj pouka tako imenovanih »veščini«, t. j. risanja, lepote, glasbe, telesne vzgoje, ročne dela, gospodinjstva itd.
— Ali je mogoče tisto, kar pričakujemo od pouka risanja, doseči v celotnem pouku? Če to ni mogoče, v kolikšni meri je tedaj potreben

poseben predmet s posebnimi urami?
— Ali izraz pouk risanja glede na druge oblike likovnega izražanja ustreza?

— Ali je lepota kot poseben predmet upravičen? Ali naj se njegove naloge prenesejo na druge predmete (matematika, risanje)? Ali naj se prenesejo na celotno pouk?

— Če naj se pouk lepote izdvoji kot poseben predmet, kdaj naj se to zgodi?
— Ali naj bo pouk glasbe v osemletni šoli samostojen predmet in v katerih letih? Ali naj ga poučuje razredni učitelj ali poseben strokovnjak? Ali je treba in kdaj je treba oddvojiti ure zbornega petja od instrumentalne glasbe?

— Ali naj bo pouk telesne vzgoje v celotnem šolanju samostojen in v katerih letih? Ali naj ga poučuje razredni učitelj ali poseben strokovnjak? Ali je treba in kdaj je treba oddvojiti ure zbornega petja od instrumentalne glasbe?

10. Tehnično izobraževanje in praktična dejavnost.
— Ali je mogoče celotno tehnično izobraževanje izvesti v okviru ostalih učnih področij? Ali je treba in kdaj je treba organizirati posebne vrste dejavnosti?
— Ali naj vodi do dejavnosti razredni učitelj ali poseben predmetni učitelj v delavnici, na vrtu itd.?

11. Pouk družbene moralne vzgoje.
— Ali naj bo pouk družbene moralne vzgoje samostojen predmet poleg vsega tistega, kar dajejo drugi predmeti? Kdo naj ta predmet poučuje?

12. Dopolnjevanje predmetnikov in učnih načrtov.
— Celotni pouk se bo do neke mere prilagoval razmeram okolja, v katerem šola dela. Ali naj

predmetniki in učni načrti glede na vsebujejo posebne sestavine? Ali naj bodo te sestavine v predmetnikih in učnih načrtih oblikovane v posebno celoto? Ali naj imajo posebno mesto? Kdo naj določi te sestavine?

13. Izvenšolsko delo.
— Ali je treba poleg vsebin in dejavnosti, ki jih zajemata predmetnik in učni načrt, določiti tudi izvenšolske vsebine in dejavnosti? Katera vsebine in dejavnosti so to? Kakšen naj bi bil njihov odnos do vsebin in dejavnosti, vnešenih v predmetnik in učni načrt?

TEME, KI JIH JE TREBA OBDELATI V ZVEZI Z REFORMO SREDNJE ŠOLE

Izhodišče je kritika današnje gimnazije, objavljena v elaboratu o gimnaziji v »Savremeni škola« št. 7—8, 1955.

1. Analiza dosedanjih predmetnikov in učnih načrtov glede na vsebino sodobne splošne izobrazbe.
2. Po strokah: katera področja in kateri elementi naj se kot neobhodni sestavni deli vključijo v obseg splošne izobrazbe?

3. Družbena in moralna vzgoja v srednji šoli.
4. Problem estetske vzgoje v srednji šoli.

5. Obseg in način usvajanja splošne tehnične kulture v okviru splošno-izobraževalne srednje šole.
6. Značilnosti mladostnikovega psihofizičnega razvoja od 15. do 19. življenjskega leta.

7. Problem učenčeve samostojne aktivnosti v srednješolskem učenem delu.
8. Dopolnilno izobraževanje v srednji šoli s pomočjo fakultativnih predmetov in izvenrazrednih oblik dela.

9. Problem diferenciranja pouka v zaključnih razredih srednje šole.
10. Problem šolske in poklicne orientacije v srednji šoli.

11. Strokovna in pedagoška šolanje učnega kadra glede na zahteve sodobnega pouka.
12. Kakšna bo standardna oprema gimnazije z učili in drugimi materialnimi sredstvi.

Kakšna naj bo nova šolska zgradba

Uvajanje pedagoških principov v praktično poučevanje

Ce hočemo vzbuditi v naši študentski mladini ljubezen do dela in narave, ki je vir veselja in zdravja, ter jo povezati z življenjem, ji moramo nuditi čimveč svobode. Zato postavljamo šolske zgradbe, v katerih preživijo učenci po več ur na dan, izven rotopa in šuma, med zelenjem, med cvetlične nasade, da bodo obdane s šolskim vrtnom, travnikom in prostorom, kjer je mogoče tudi pouk na prostem. Pogled iz učilnic naj bo obrnjen na šolski vrt in pokrajino. Prav tako naj bo pogled z oken šolskih hodnikov in veže usmerjen v zeleno okolico.

Nekdaj so v vseh študentskih šolah med županija in mrtvašnice ali jih gnetli med smrdljive gnojne jame, po mesih pa ob najbolj prometnih cestah. Šolske poslopje naj zraste ob robu vasi ali ob mestnih alejah. V vasi naj ne bo šolska zgradba kot neko tuje telo, temveč naj se prilaga okolici in pokrajini. Mnogo so menjale, da mora biti šola visoka in velika zgradba, podobna vojašnici, v kateri mrgoli učencev kot čebel v panju, ki tekajo po hodnikih in stopnicah, predno dosejejo v svojo učilnico. To se potem ponavlja v odmorih in ves dan, posebno če ko odhajajo domov, kar močno moti ostale razrede, ki imajo več ur pouka.

Praksa je pokazala, da take velike šolske zgradbe niso primerne. Zato so začeli že tudi v naših krajih zidati priložne šolske zgradbe, kakršne gradijo tudi v drugih državah. Spoznali so, da so cenejše in da v njih lahko vzgajajo učence k samostojnosti, skupnosti, povezanosti z naravo in k izboljšanju zdravja. S takim zgradbam pa so dali učencem in učiteljcem vse pogoje, da to lahko dosežejo.

V teh zgradbah gradijo učilnice skoraj kvadratne oblike. V njih so nameščene mizice in stoli, katere lahko pojdno orestavljajo v skupine. Vsaka učilnica ima svoj vrt, skupinski prostor in garderobo.

Razredni vrt mora biti prav ob učilnici, tako, da lahko učenci takoj stopijo iz nje skozi steklena vrata naravnost na vrt. Na takem vrtu se pouk lahko takoj nadaljuje ali prekine, medtem ko je to

daljnih nižjih oken na severni strani učilnice. Pri zračenju odpiramo na severni in južni steni v okenih nadsvetlobo, tako križno zračenje je uspešnejše kot zračenje z zračniki v steni. Na spodnji sliki B vidimo, da je streha hodnika nekoliko nižja kot streha šolske zgradbe, tako da svetloba in zrak prihajata s severne strani naravnost v učilnico. Slika A kaže stavbo, ki je bolj priporočljiva za snežne pokrajine.

Slednja slika kaže priložno zgradbo s šestimi učilnicami. Vse učilnice ležijo v smeri proti jugu ali jugovzhodu, vsi hodniki prosi severu. V vzhodni steni vsake učilnice so vrata v ustreznih skupinski prostor, kjer se učenci lahko mudijo v prostem času ob deževnih dneh. Iz skupinskega prostora stopijo skozi dvojna steklena vrata na učilniški vrt. Vsaka učilnica ima namreč tudi svoj vrt. Ti vrtovi so med seboj ločeni s stenami iz desk, ki so obravstele s smrekovo sečjo ali bršljanom. Severno od vsakega skupinskega prostora je garderoba, ki je ločena od hodnika z leseno mrežo.

Šolska soba (Uč.) 8 x 9 m = 72 m², skupinski prostor (S.p.) 4 x 5,5 m = 22 m², (skupinski prostor naj bi bil 1/3 do 1/4 učilnic), garderoba (G) 4 x 2,5 m = 10 m², vsak vrt pa 13 x 13 m = 169 m².

Več kot štiri učilnice v eni vrsti niso priporočljive, kot tudi ne več kot 16 učilnic pri eni šoli, ker se pri tej množini že konča rentabilnost zgradbe. Večja mesta naj raje razvrtijo manjše šolske zgradbe v različnih delih, da se tako izognejo nevarnosti cestnega prometa, ki grozijo učencem na dolgi poti.

V stranskem krilu, ki se razprostira od juga proti severu, so nameščeni upravniki in drugi prostori, kot upraviteljski in učiteljski stanovanje, kabineti, sanitarije in tu. Ta del poslopja je podkleten in ima kurilnico za centralno kurjavo, shrambo (za premog in drva), klet in prihe. V tem stranskem prostoru so tudi tisti prostori, katere razred manj uporablja, tako šolska kuhinja in delavnica.

Razredni vrt mora imeti trato za pouk na prostem in za telovadbo. Obdan naj bo z gredicami,

8 x 9 m, ker so bolj kvadratne oblike in v njej lažje grupiramo mize in delovne skupine. Razred ne bo več toliko navezan na učitelje in kateder, temveč na delovni krožek razrednega kolektiva.

Oder (podij) ob zahodni steni učilnic naj bo eno do dve stopnici visok. Zadosoval bo tudi kot razredni oder za vse učence razreda ali oddelka, če bo 2 m širok in se bo razprostiral od južne do severne stene učilnice. Tudi za razne nastope delovnih skupin bo tak oder zelo dobrodošel.

V bližini premične table, ki je na zahodni steni, stoji učitelj, tako da gleda proti vzhodu. Zato je skupinski prostor, v katerem je lahko strokovno zaposlena druga skupina, vzhodno od šolske sobe. Tak skupinski prostor je zelo priporočljiv na enooddelčnih šolah, kjer imamo zaradi več razredov v enem oddelku stalno posredni in neposredni pouk in lahko nemoteno delata ob skupini, ker ju ločijo dvojna steklena vrata, ki so zvočno nepropusna. Izhod iz učilnice na vrt vodi skozi skupinski prostor, da se učilnica v hud zimski prevleči ne shladi.

Da se izognemo enoličnosti učilnic, damo vsaki sobi drugačno barvo. Temnosivih, rjavih in črnih barv ne uporabljamo v nobenem prostoru, prav tako ne kričavih in slepih barv, temveč pomirajoče, sončno svetle, prijazne in harmonične. Prav tako kot glasba imajo tudi barve močan psihološki vpliv na otroke (Chromoterapija zdravi z vplivom barv tudi bolnike). Ta znanost je dokazala, da rdeča barva vzpodbuja, modra pomirja, zlata razvedri. Celotno seveda razredno in spremenljivo pulzom).

V prijetnem, jasnem prostoru se učence čisto drugače počuti kot v mračni učilnici, zato naj ne bodo zastoti v šoli taki, kot so v uradih. Zavesa s prikupnimi vzorci napravi prijeten in domač prostor. Pesalozz. pravilno smemo človeka poddržati, temveč državo počlovečiti, ne mlažega človeka napraviti ljudsko, narodno, šolsko. V mračnih hodnikih velikih šolskih zgradb se vsakemu obiskovalcu skrči srce in dobi občutek in strah podložnosti.

Ker našemu otroku ni nikdar dovolj sonca, naj bo južna stena učilnice skoraj v celoti steklena. Svetloba je otroku življenjsko važna! Okenske police naj bodo nizke in vsa stekla v okenih prozorna, da otroci od svojih mizic v učilnici vidijo na vrt. Spodnji del oken naj bodo nepremični, da ne bi otroci z glavami ali šolskimi torbicami razbičili strop in da med zračenjem lahko ostanejo na okenskih policah učila, otroški izdelki in vaze s cvetčicami. Okenske police naj bodo široke in kamnite, na njih naj učenci stalno gojijo lončnice.

Južna stran strehe naj visj toliko čez steno, da lahko pod njo prisije v učilnico dobrodošlo zimsko sonce in da v poletju zdrži vročo sončno pripeko.

Veliko cenejša kot visoke kasarniške zgradbe je priložna zgradnja. V njej niso potrebni prostori za stopnišča, po potrebi jih lahko pridamo učilnico za učilnico, kakor raste število učencev. Tako gradnja je primernejša za gorске kraje, ker pri izpostavljenosti burji, povsod pa ima človek ob pogledu nanjo zavest prijetnega doma.

Pri gradnji nove šolske stavbe moramo misliti, kako se bodo v njej učenci tudi vzgajali v snagi in njej telesa. Šolski vrt, igrišče in telovadišče bodo omogočili pouk, gibanje in igre na prostem. Zato, kjer je to mogoče, dobijo poleg šole primeren prostor za ureditev večjega telovadišča. Zelo umestno pa je zgraditi poleg telovadišča tudi večjo pokrito ložo, ki omogoča bivanje na svežem zraku tudi v deževnem vremenu.

Kjer je to mogoče, je priporočljivo ureditev plavalnega bazena, katerega važnost ni mogoče zanikati. Plavanje ne samo da ohrani zdravje in življenje, temveč ga celo obnavlja. Po statistikah vidimo, da letno utone 20.000 ljudi, zato mora že osnovna šola delati skrbi, da se to omeji. Noben učenec ne bi smel zapustiti šole brez znanja prostega plavanja. Ako ni mogoče, da bi pri šoli zgradili kopalni bazen, je pa mogoče, da bi ga na primernem kraju zgradili za več šol.

Vzgojo pravilne telesne nege, izpolnjevanje higienskih pravil v družini in življenju podpira tudi notranja ureditev šole. Zato ne sme biti nobena šola brez umivalnice in prostora s prhami, nobenega prostora v šoli brez pipe z vodo za umivanje. Na primernih krajih je treba montirati higienske konstrukcije s pitno vodo in urediti stranišča na izplakovanje. V straniščih mora biti tekoča voda za umivanje rok, mila in brisača. Vse sanitarije morajo imeti dobro ventilacijo in razsvetlavo, sene pa prepleskane tako, da jih je mogoče umiti.

Ce učenec že v šoli vse te naprave vidi, jih uporablja, se nanje navadi, mu bo potreba po snagi in higieni postala življenjska nužnost in stoji bo v življenju, ko bo to znal uporabljati, ceniti in varovati kot skupno lastnino. Imamo že številne primere, kako se učenci v novo zgrajenih šolah hitro privadijo varovati trate, rabate, cvetice, grmičje, šolske stene in sanitarne naprave, kar še v poznem življenju vplva na odnos do javnih naprav, nasadov in gozdov.

(Po »Das neue Schulhaus« priredil Drago Vončina.)

Od kod dobiti učiteljski naraščaj

Število dijakov na učiteljskih nam kaže, da bomo v prihodnjih petih šestih letih dobili premalo naraščaja z učitelji, da bi krili redne potrebe po učenem osebju, ki nastajajo zaradi smrti, upokojitev in ostavk na učiteljsko službo. Računati moramo s tem, da bo potrebno odpuštili iz učiteljske službe tiste učne osebe, ki so imele do 1. aprila 1956 postavljen rok za pridobitev učiteljske izobrazbe, t. j., da bi do tega časa morale opraviti diplomski učiteljski izpit, pa ga niso opravili.

Zakon o državnih uslužbenih zahteva, da mora vsak državni uslužbenec opraviti strokovni učiteljski izpit v treh letih, v izjemnih primerih se sme podaljšati ta doba za šest mesecev. Nekateri učitelji imajo že dvakrat, celo trikrat toliko učiteljske službe, pa še niso opravili strokovnega učiteljskega izpita.

Prosvetna uprava ne bo mogla brezbrizno gledati na to nemarnost učnih oseb, ki ne kažejo prave skrbi za izpolnitev svoje strokovne izobrazbe in ne opravijo predpisane izpita. Izpiti vsebinsko morda res ne ustrezajo ker je v glavnem samo ponovitev diplomskega učiteljskega izpita, toda prav zato bi moral vsak učitelj pohiteti, da čimprej opravi strokovni učiteljski izpit, da vsaj stare snovi ne pozabi, če se mu ne da nove naučiti.

Tudi upokojencev je sedaj precej v učiteljski službi, okoli 300 na osnovnih in osemletnih šolah, približno 350 na nižjih in popolnih gimnazijah. Te bo treba nadomestiti z redno nastavljenimi učnimi osebami.

Število šoloobveznih otrok bo v prihodnjih šestih letih naraščalo približno vsako leto za 6000; že samo ta prirastek zahteva letno blizu 200 novih učnih oseb.

Ureditev osemletnih šol v skladu z reformo šolstva bo zahtevala nekoliko več učnega osebja, kakor ga imamo sedaj na osemletnih šolah in na nižjih gimnazijah.

Vzporedno z reformo šolstva moramo urediti tudi mrežo po-

Zadnje čase nas časopisne in radijske vesti vedno pogosteje opozarjajo na tečaj za praktično izobrazbo vodstvenega kadra v industrijskih podjetjih. Njih iniciator je Zvezni center za izobrazbo kadrov v gospodarstvu v Zagrebu, ki je konec leta 1955 organiziral v Zagrebu poseben štirinajstdnevni seminar za inštruktorje za te tečaje po podjetjih. Vodil ga je neki francoski strokovnjak od Mednarodne organizacije dela. Uvedel je s tem tudi pri nas ameriško TVI metodo za praktično poučevanje delavcev, ki je v USA bila preizkušena in v praksi potrjena na milijon uspešnih primerih in jo uporabljajo skoraj že v vseh gospodarsko naprednih državah. Ta metoda najuspešneje rešuje eno od osnovnih vprašanj moderne proizvodnje: kako najhitreje usposobiti nekvificirane delavce (uslužbenca) za opravljanje določenih delovnih operacij in pri tem doseči najboljšo kvaliteto izdelkov, najnižjo lastno ceno in največjo varnost pri delu.

Namen uvajanja te metode pri nas je neposredno povezan s ključnim problemom vsega našega gospodarskega razvoja, s problemom dviganja produktivnosti dela. Zato je uvajanje teh metod v posebnih tečajih za vodstveno osebje toplo pozdravila vsa naša javnost, tako podjetja, kakor tudi oblastveni, sindikalni in politični forumi. Organizacija za Slovenijo je prevzel Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS, ker še nimamo posebne republiškega zavoda za izobrazbo kadrov v gospodarstvu. Med organizacijami, ki so bile povabljene k sodelovanju pri uvajanju teh novih metod, je bilo tudi Združenje učiteljev in profesorjev strokovnih šol, ki je že na informativnih sestankih lahko spoznalo vso njihovo vrednost in uporabo tudi za izpolnjevanje znanja učnega osebja na strokovnih šolah, zlasti učiteljev praktičnega pouka. Kot vodstveno osebje, zlasti učiteljev praktičnega pouka, kot vodstveno osebje, za katerega so namenjeni ti tečaji, namreč ni mišljeno samo t. z. vodilno osebje podjetij, to je direktor ter razni šefi in načelniki, temveč vsi tisti delavci in uslužbenici, ki imajo v območju svojega dela opravila s podrejenimi ter jih morajo strokovno voditi in nadzorovati v okviru delovnega procesa.

Združenje učiteljev in profesorjev strokovnih šol je iz teh razlogov zaposlilo Zavod za proučevanje organizacijskega dela in varnosti pri delu LRS za organiziranje poskusnih tečajev za učitelje praktičnega pouka v Ljubljani, katerih glavni namen naj bi bil, ugotoviti koliko se daje te metode praktičnega poučevanja uporabljati tudi po šolah za delo z učenci v okviru šolskih delavnic. Zavod se je proučeval organiziran trije taki tečaji. V vsakem je bilo omejeno število tečajnikov, največ 10 učiteljev praktičnega pouka. Vsak tečaj je trajal pet dni po dve uri na dan, da so se tečajniki lahko iz dneva v dan pripravljali na praktične naloge, ki so jih med tečajem potem demonstrirali. Tečaje je uspešno vodil tov. Bertonec Ivan, eden izmed udeležencev seminarja v Zagrebu. Kot človek z dolgoletnimi izkušnjami pri delu na področju strokovnega šolstva je bil za to najbolj primeren, ker je obravnavano problematiko znal povezati s posebnostmi šolskega dela, zlasti s posebnostmi dela v šolskih delavnicah. Zato je predvsem njegova velika zasluga, da so tečaji v celoti uspešni in da so bili vsi tečajniki in opazovalci tečajev navdušeni nad doseženimi rezultati.

Obiskovalci tečaja je mogel že prvi dan ugotoviti, da prav za prav ne sliši nič takega, česar še ne bi vedel in da so mu obravnavani psihološki in pedagoški principi, ki jih je treba upoštevati tudi pri praktičnem poučevanju, več ali manj znani. Toda glavno presenečenje in vrednost te metode je prav v njeni enostavnosti, je v tem, da so njeni avtorji znali vse potrebne psihološke in pedagoške elemente sistematično povezati in kar je glavno, prilagoditi potrebam praktičnega dela, potrebam proizvodnje in sploh gospodarskega poslovanja. Zato se mu je nehote vsiljevala misel, kako to, da v zadnjih desetih letih naši psihologi in pedagogi niso znali najti poti, po kateri bi uveljavili svojo znanost v praksi, saj bi s tem našemu družbenemu in gospodarskemu razvoju zelo koristili. Na raznih tečajih za izpolnjevanje pedagoškega znanja učiteljev in profesorjev strokovnih šol smo sicer čisto slišali odlično podane splošne pedagoške in psihološke smernice, ostala pa je še vedno vrzel, kako te pravilno in koristno uporabljati pri praktičnem pouku. Pričakovati rešitev tega vprašanja od samih učiteljev praktičnega pouka je

Seja predsedstva CO ZDRUŽENJA UČITELJEV IN PROFESORJEV JUGOSLAVIJE

Dn. 3. marca 1956 se je vršila seja predsedstva Centralnega odbora Zdrženja učiteljev in profesorjev Jugoslavije. Na seji so razpravljali o reformi našega šolstva. Sprejet je bil sklep, da se naša Zdrženja, posebno društva, angažirajo pri delu in diskusiji o reformi šolstva. Priporočila in predloge k reformi šolstva in reševanju poedinih vprašanj naj društva iz Slovenije pošiljajo direktno Zavodu za proučevanje šolstva pri Svetu za p. osvetlo in kulturo LRS, Ljubljana, Zupancičeva 3. - Poleg tega vprašanja so na seji obravnavali tudi materialno stanje in plačni sistem v prosvetno-znanstveni službi. Sklenjeno je bilo, da se pristojni organi obveste, kako je naše šolstvo sprejelo novo uredbo o dopolnilnih plačah prosvetnim delavcem in da se prikažejo nedostaki te uredbe.

O problematiki pouka moralne vzgoje

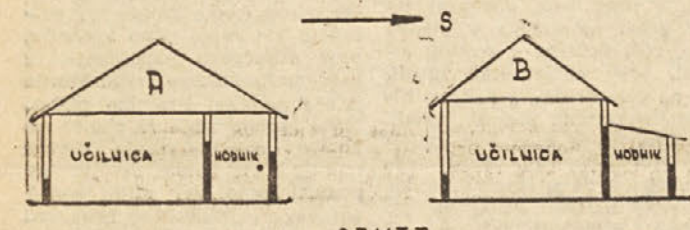
Pri reformi šolstva se čisto pogovarja, da nova šola ne sme dvigniti samo inteligentno stopnjo našega otroka, temveč mora oblikovati njegovo osebnost, oblikovati njegov moralno-politični lik in ga usmerjati tako, da se bo v praktičnem življenju znašel.

Za oblikovanje otrokove osebnosti, njegovega moralnega in političnega lika imamo poseben predmet: moralno vzgojo, o kateri bi bilo potrebno ponovno razpravljati. Ugotoviti bi bilo treba, kakšne rezultate je dal ta predmet, ali je še potreben, ali ga je treba nadomestiti s čim drugim, ali pa ga obrzati in izpopolniti. Dejstvo je, da je ta predmet v krizi, da ga profesorji ne želijo poučevati in da ne daje tisknih rezultatov, kot smo jih pričakovali tedaj, ko smo ta predmet uvedli v šole. Treba je pri tem predmetu nekaj storiti, kajti v takšni obliki, kot ga sedaj v večini šol podajajo, je zapravljajen čas in denarja. Če pregledamo učne načrte tega predmeta, vidimo, da so skoraj za vse nižje razrede enaki. Snov, ki jo predvideva učni načrt, je bolj političnega kot pa moralnega značaja in po svojem predmetu abstraktne narave, ki je umski zmogljivosti učenca v nižjem razredu težko dostopna. Zavedati se moramo, da dijak v nižji gimnaziji mnogo lažje dojema stvari čustveno kot pa racionalno. Predmet moralne vzgoje pa se ne ocenjuje in dijaka lahko zanimalo samo tako, da ga čustveno razbija. Zelo težko, včasih pa skoraj nemogoče je snov, ki je po svoji naravi abstraktna, podajati konkretno tako, da na dijaka bolj čustveno vplivamo kot pa racionalno. To uspe je izredno spretno in iznajdljivo pedagogu. Na splošno pa te ure moralne vzgoje ne uspejo in jih redkokdaj pohvali.

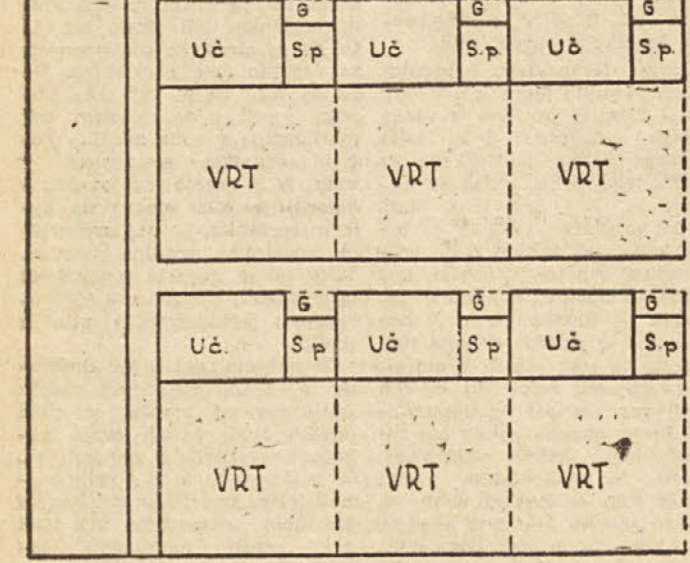
Učni program je zelo skop, kratek in pretežak, ker je skoraj filozofski in se predavatelj tega predmeta po njem nič ne ravna pomembno dejstvo, da je namreč nujno potrebno seznaniti s TVI metodo tudi učence vseh tistih strokovnih šol, ki bodo po končanem šolanju zavzeli vodstvena mesta v našem gospodarstvu. To so predvsem absolventi srednjih strokovnih šol, zlasti pa absolventi mojstrskih šol. Zato je treba poskrbeti, da najdelo osnove pedagogike in psihologije dela svoje mesto tudi v učnih načrtih vseh teh šol.

Na podlagi rezultatov teh poskusnih tečajev za uvajanje pedagoških principov v praktično poučevanje meni Združenje učiteljev in profesorjev strokovnih šol, da je treba s tečajem tečajev nujno nadaljevati in jih prenesti iz Ljubljane tudi v druge centre Slovenije. Ker pa Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS nima na razpolago dovolj inštruktorjev in je njegova naloga, da organizira tečaje najprej po naših največjih gospodarskih podjetjih, bo treba seči po samopomoči. Organiziran bo tečaj za inštruktorje, ki bodo potem v posameznih centrih Slovenije sami vodili tečajev. V ta tečaj naj bi prišli naši najboljši učitelji praktičnega pouka iz vseh krajev Slovenije. Ti bi potem vodili te tečajev za učitelje praktičnega pouka, temveč tudi za ostale učitelje in profesorje strokovnih šol in, kar je še bolj važno, za obrtne mojstre in vodstveno osebje v manjših podjetjih. Menimo, da naj bi po teh začelnih korakih prevzela nadaljnjo organizacijo takih tečajev za učitelje praktičnega pouka Pedagoški center ter s tem razširil svoje delovanje tudi na območje strokovnih šol. Tudi bi tu prispel delavci strokovnih šol prvenstveno sodelovali pri širjenju uporabljajaj modernih psiholoških in pedagoških metod v naše gospodarsko življenje ter s tem direktno pripomogli k izpolnjevanju naših najvažnejših gospodarskih nalog.

Sbrizaj Davilo



Slika A: Prečni presek šolske zgradbe, ki kaže učilnico, hodnik in vrt. Šola je višja od vrta.



Slika B: Prečni presek šolske zgradbe, ki kaže učilnico, hodnik in vrt. Šola je nižja od vrta.

v velikih, višjih zgradbah nemogoče, ker morajo otroci nositi stole po stopnicah, hodnikih in dvoršču, predno pridejo na vrt. Pri priložni zgradbi pa je vsaka učilnica obenem tudi vrt, ker je tako tesno povezan s tli in naravo. Namesto v redkem šolskem vzdušju živijo otroci v svežem vrtnem zraku. Malčki se lahko po vsaki učilnici uri razvrtijo v krogu za kratko telovadbo, ki jim osveži duha in da ponovnega veselja za delo. Za večje učence pa je tak razredni vrt kot kabineti in stalno učilo. Skozji okna učilnice opazujejo rast rastlin od semena do sadja. V vrtnem akvariju in terariju gojijo male živalce, ker delovni pouk potrebuje živa bitja. Papirna preteklost šte pomnovnih zvezec z naravo. Pri ugodnem vremenu lahko poučujemo več na vrtu kot v učilnici.

Razvrstitev mizic v delovne skupine navaja učence na samostojno delo in tovarištvo. Naša dosedanja navadna razvrstitev klopi v dolgih učilnicah je učence izolirala in jih napravljala za lurke katedra. Danes ne maramo več dvoran temveč delavnice. V kasarniško zidanih šolskih zgradbah in učilnicah šolske sobe niso mogle imeti več kot 6,5 m širine, ker nismo imeli daljših nosilcev za večnadstropne zgradbe. Ozke pravokotne sobe so bile bolj dvorane, ne pa delovne sobe s skupinami miz. Priložna zgradba s svojimi lahki stropnimi konstrukcijami omogoča različno širino sob in tudi dvojno osvetlitev, ki je bila v kasarniški zidavi sploh nerealno vprašanje.

Učilnica bi pravzaprav morala imeti stekleno streho. Priložna zgradba pa si pomaga s vrsto

Gorenja slika kaže tloris priložne zgradbe, primerne za enooddelčno šolo, ki sestoji iz učilnice, skupinskega prostora, vrta, garderobe in hodnika. Merila: 1:200. Učilnica 7 x 10 m, skupinski prostor 4 x 5 m, vrt 14 x 14 = 196 m² in garderobe 2 x 2 m.

Učilnic z manj kot 70 m² ploščine nčitar ne gradimo, ker se v delovni šoli učenci učijo delati, ne samo sedeti in poslušati. V učilnici sta potrebna najmanj 2 m² za vsakega učenca. Še boljše kot 7 x 10 m so za nas učilnice

Uporaba filmskih sredstev v šolah naše države

O OCENJEVANJU

Ne samo pri nas, ampak tudi drugod po svetu so pedagogi do nedavnega mislili, da pri šolskem pouku zadostuje živa beseda, ki jo učitelj posreduje učencem, ki jo ubenikol, in pa tudi tu, a tam kakšna ekskurzija. Le malo držav je že pred drugo svetovno vojno poznalo in cenilo film kot učno sredstvo, in še to le v majhnem obsegu. Čas po zadnji vojni pa je izzval potrebo po filmu kot vzgojnem sredstvu. Predsednik o uporabi filma v šoli odpravlja in filmu je odprta pot na šole v nekaterih državah že v takšni meri, da si pouk brez filma sploh ni več mogoče misliti. O tem nam ne pričajo le poučni filmi, ki jih zdaj za zdaj vidimo tudi pri nas, ampak tudi številni, za učno snov in stopnje prireditelji sistematični katalogi diafilmov, diapozitivov in filmov. Uporaba filmskih sredstev v šoli je dosegla povsod pokazala lepe uspehe. Učencem nudijo pri sprejemanju nove snovi ter ponavljanju veliko olajšav, pedagogu pa pomaga pri razlagi učne snovi, ki potrebuje nazorne predstave.

Kako je z uporabo filmskih sredstev v našem šolstvu? Sistematično delo za uvajanje filma v šolo poteka povsod tam, kjer so ustanovljeni in delujejo Centri za prosvetni film, to je v vseh naših republikah ter v avtonomni pokrajini Vojvodini, ki ima svoj Center za prosvetni film. Po razvoju in stopnji dela se Slovenija na tem področju v državi na tretjem mestu.

SLOVENIJA razpolaga z 80 zvočnimi in 50 nemimi kinoprojektorji. V okviru Zavoda za šolski in poučni film v Ljubljani je Izposojevalnica oziroma filmov; ta je že pred ustanovitvijo Zavoda — v okviru bivše ljudske prosvete — izposojala filme šolam in raznim društvom oziroma organizacijam za ljudsko izobraževanje. Danes ima Izposojevalnica kinoteke, ki šteje okrog 1.200 poučnih filmov in približno 450 diafilmov. V kinoteke priključeni diafilmi in filmi najrazličnejših strok, in to največ iz sosednje Hrvice, in Vojvodine, deloma pa tudi iz tujine. Zanimanje naših pedagogov po šolah je precejšnje, to izkazuje nedavni razpis

za naročila zvočnih in nemih kinoprojektorjev tovarne Iskra v Kranju in stalen, vedno močnejši dotok izposojevalcev iz vseh krajev Slovenije, tako da jim izposojevalnica spravi ne more več zadostiti.

Kako pa je v naših sosednjih in ostalih republikah?

V ljudski republiki **HRVA** T-SKI je Center za prosvetni film in ima isto nalogo kot naš Zavod za šolski in poučni film: zbuditi zanimanje pri prosvetnih delavcih, da bi čim bolj izkoristili dia- in kinoprojektorje, organizirati manjše centre oziroma žarišča za kinofilm, prireditelj tečajev za kinoprojektore itd. Važno vlogo pri širjenju ozkega filma opravlja tudi Zavod za zaščito zdravja; ta iz svoje majhne kinoteke posoja šolam in organizacijam filme zdravstvene vsebine, obenem pa razdeljuje dia- in kinoprojektore drugim higieničnim zavodom in šolam republike Hrvice. Produkcijo filmov in diafilmov pa ima v ro-

kah podjetje »Zora-film, ki prodaja kopije filmov vsem republikam. Distribucija »Zora-filma ima nad 300 različnih poljudno-znanstvenih filmov in 800 kopij.

V **VOJVODINI** je s svojim izredno razgibanim delom Center za prosvetni film ustvaril že vrsto odličnih filmov in diafilmov iz narodnoosvobodilne borbe, iz biologije, predvzgojne vzgoje in poljedelstva, izdaljuje pa tudi filme za predšolske otroke.

V gimnazijah in osemletkah je ozki film vključen v redni učni načrt. Prosvetni Center daje redne predstave poučnih in šolskih filmov za dijake v takrat imenovanem »Dijaškem Kinematografu, ki je prvi te vrste v Jugoslaviji. Velik razmah na področju ozkega filma v Vojvodini dokazuje tudi dejstvo, da ima tam 130 ustanov svoje kinoprojektore.

V ostalih republikah, to je v **SRBIJI**, **MAKEDONIJI** in **ČRNI GORI** pa je stanje slabše. Povsod so sicer Centri

za prosvetni film, vendar pa niso na taki stopnji, da bi lahko na široko uvajali film v pouk na šolah niti v splošno ljudsko izobraževanje. V vseh teh republikah so že ali pa šele ustvarjajo kinoteke, ki bodo imele vse tiste filme kot ostale republike. Kinoprojektore naročajo pri »Iskri« v Kranju, prav tako pa skrbje za opremljanje šol z dia-projektorji. Okoliščine in razmere jim narekujejo, da skrbje predvsem za potujoče bioskope, s katerimi lahko dosežejo vsako, še tako oddaljeno vas.

Čeprav so v posameznih republikah različna pota in načini, s katerimi uvajajo opek film v šole in splošno ljudsko izobraževanje, je njih cilj in namen isti. Tudi velja za vse eno, neizpodbitno dejstvo, da si filmska sredstva postopoma, a zanesljivo utrjujejo pot v vse šole in da postajajo iz dneva v dan močnejši faktor v razvoju naše družbene skupnosti.

Za uvod naj navedem resnično zgodbo: petošolec Milan je prinesel domov opomin iz matematike. Oče je sina pri delu stalno kontroliral, posebno še pri reševanju računskih nalog. Videl je, da razume potek in računski postopek, da pa dela več običajnih računskih nalog iz površnosti. Naloge so bile pravilno računane, rezultati pa so bili napačni, ker je nastala napaka pri množenju ali deljenju. Posledica te površnosti je bila nezadostno ocenjena šolska naloga in opomin. Ko je oče slišal na Milana poklical na razgovor ter ga opomnil, da je važno za njegov napredek, da dobi pozitivne ocene, mu je sin odgovoril: »Veš, očka, to pa ne drž! Važno je, da jaz matematiko znam.« Očetov odgovor, da je vaden tudi pozitiven red, pri otroku ni našel odobravanja.

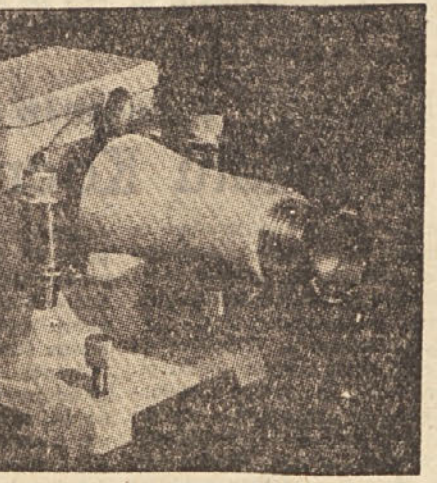
in vendar je danes večkrat tako, da je ocena več vredna kot resnično znanje dijaka. Zakaj? Uspeh dijaka in njegov napredek je pač odvisen od pozitivnega reda. Po sedanjih uredbi o prejetanju otroških dodatkov bo pozitiven red dobil še večjo veljavo, kajti neuspešno končan razred bo pomenil za starše prekinitev prejetanja otroških dodatkov za dobo enega leta. Bojim se, da uredba ne bo dosegla svojega namena, to je pripraviti mladino za resnejše delo, ker ne bodo kaznovani dijaki, temveč njih starši. Zato je vprašanje ocenjevanja še toliko važnejše in delikatnejše.

Diaprojektor naj sodobnejši učni pripomoček

Kakor smo pred leti učitelji uporabljali pri pouku prirodopisa le nagnjene živali ali pa slike, tako je industrializacija in elektrifikacija naše države omogočila tudi sodobnejše učne pripomočke, kakršnih so se v šolah industrijsko razvitih držav posluževali že dalj časa.

Med taka sodobna učila spadajo tudi diaprojektorji za 36 milimetrski diafilme in 50x50 mm diapozitive.

V državi so priče diaprojektorje izdelovati kar štiri tovarne, vendar je Savjet za kinofilm, ki je bil ustanovljen v Beogradu v svojem dopisnem št. 434 z dne 15. 9. 1955 priporočil šolam nakup diaprojektorjev tovarne TOS, t.j. Tovarne optičnih in steklenih izdelkov, Ljubljana, Metelkova 15 in to iz razloga, ker je njegova strokovna komisija ugotovila, da so njeni diaprojektorji najkvalitetnejši,



najcenejši in najbolj enostavni gledanje projekcij. Ti diaprojektorji dajejo izredno ostro sliko, se med projekcijo ne se-

grevalo, imajo specialno zaščito na steklo tako, da se tudi pri dlje časa trajajočem projekciranju ne more emulzija stopiti ne na diafilmu in ne na diapozitivu. Kot rečeno — konstrukcija tega aparata je res dobra, saj po svoji kvaliteti, predvsem pa glede ostrine slik, daleko prednjači pred mnogimi diaprojektorji renomiranih inozemskih optičnih tovarn. TOSOV diaprojektor lahko priključite na električno omrežje 220 V ali na 110 V ali pa na 12 V avtomobilski akumulator, kolikor morda se nimate elektrike v šoli.

TOSOV diaprojektor ustreza svojemu namenu, stane pa 30.000 din v rezervno žarnico (domači proizvod) in specialnim kovčkom vred. TOSOVE diaprojektorje lahko naročite tudi pri Zavodu za šolski in poučni film, Ljubljana, Miklošičeva 7, ki vam ga dobavi po tovarniški ceni.

Zelo dobre diafilme izdelujeta »Zora-films, Zagreb, in Center za prosvetni film v Novem Sadu. Izbrala diafilme s področja biologije, umetnosti, geografije, tehnike, fizike, kemije, zgodovine, astronomije, poznavanja prirode, družbe, predvolske vzgoje in francoske književnosti je izredno velika. Te diafilme prodaja Državna založba Slovenije v Ljubljani po cca 570 din, in to s priključenim predavateljem.

Omenimo naj še, da je bila vest, da bo neko podjetje v državi pričelo izdelovati cenejši diaprojektorje od TOSOVIH, brez vsake podlage.

Prejeli smo vsem šolskim vodstvom, da si ostrižijo že v začetku leta zadostne kredite za nabavo diaprojektorjev, ker bo tovarna TOS v drugem polletju pričela z izvozom svojih kvalitetnih diaprojektorjev in bi tedaj le s težavo zadoščala domačim potrebam.

Uredništvo

Kriza izobraževanja učiteljskih kandidatov

Nič novega ni, če kmetije prosijo: »Dajte nam učiteljeve!«, pač pa mi je bilo nekaj povsem novega želja naprednega moža izpod Gorjanec, ki je dejal: »Poslušajte nam vsaj take učitelje, ki bodo znali našim ženam svetovati, ki bodo prihajale mednje, kot je bila učiteljica Marija, ki je našo žensko naučila kuhati in pravo gospodinjstvo. Poglejte, kako lepo šolo imamo, toda nobenega ni, ki bi napravil okrog nas lep vrt.« Rekel sem mu, da naj se on in drugi člani šolskega odbora zavzemajo, pa bo šlo. Mož se je zamislil in dejal, da bodo poskušali.

Učiteljice na tako stanje Kdo je kriv za tako stanje? Učiteljice ne. Kako naj učiteljice kmetijske gospodinjstva, ko se same tega nikdar niso učile, razen tega pa imajo mlade in nezkušene dovolj posla s svojim šolskim delom, pri katerem vedelci nimajo stalnega mentorja.

Priučevanje, da učitelju ne bo treba biti prav vse na vasi, se ni izpolnilo. Mislimo, da bo v nekaj letih toliko kmetijskih tehnikov, da ne bo treba učitelju poučevati kmetij, ampak da se bodo še sami učili od njih kaj naučili, kar bi jim pri pouku v šoli koristilo. Na žalost smo še daleč od tega in naši šolski izobraževanje za tiste na vasi ni urejeno. Kmetijsko-gospodarske šole morajo biti obvezne, zakaj le redki mladi fantje gredo prostovoljno v šolo, ker se bojijo, da bi njihova možnost utrpela škodo.

Razumljivo je, da skrbi za šolsko izobraževanje direktorji (gospodinjstvi in zdravstveni tečaj) doslej še vedno učiteljevo, toda za pouk v KGS bi iz več razlogov morali pridobiti kmetijske strokovnjake.

Ali bo ljudem na kmetih pomagano, ker so v četrtem letniku učitelji uvedli novost, da si dijaki in dijakinje ko obvezan predmet izberejo enega izmed teh: kulturno-prosvetno delo, revodaba, glasba, tehnika in kmetijstvo, v petem letniku pa poleg tega predmetov še gospodinjstvo.

S kmetijstvom si ne bomo mogli dobiti pomagani, ker je na učiteljskih prav malo moških. Na novomeških učiteljskih je v petem letniku 39 dijakov in samo 1 dijak. Mnogo bolje bo z gospodinjstvom, saj si dekleta v petem letniku izbirajo večinoma gospodinjstvo.

Vendar pa je pouk gospodinjstva kmernjen, ker je samo v petem letniku, medtem ko so ostali predmeti po izbiri tudi v četrtem letniku. V četrtem letniku naj bi se obravnavalo vrtnarstvo, praktično in teoretično. Vrt je v kmetičnem gospodinjstvu nepogrešljiv. Področje kmetijske gospodinjstva vsega vsi kmetični domačini in tvori bistveni sestavni del kmetičkega gospodarstva.

Dijaki v kmetijskemu zaradi dobre podlage v prirodnih vedah hitro napredujejo. Poudarek naj bi bil na praktiki (sadovnjak — copljenje — zootehnika — stroji). Praktika jih najbolj pritegne, najbolj jo potrebujejo in je ne bodo tako naglo pozabili.

V letošnjem šolskem letu je na učiteljskih še ena novost: seminarji. Ti so v nekaterih predmetih pokazali dober uspeh: samostojnost v delu in mišljenje bi doslej, če bi imeli dijaki dovolj časa. Vsakemu delovnemu človeku sta po delu potrebna oddih in počitek. Neprerastano delo človeka ubija in ga naredi nesposobnega, da bi dal kaj dobrega od sebe. Res je, delo je ustvarilo človeka, toda delo, ne garanje. V »brezdelju« se rodijo visoke misli. Če pa bodo imeli dijaki več tako obširnih seminarjskih nalog kot na univerzi, da bodo morali polietne počitnice uporabiti samo zanje, seminarji ne bodo popolnoma dosegli svojega namena.

Lansko leto so skrčili število tedenskih ur, tako da ima sedaj pretežno večina predmetov po 2 tedenski uri. Ta ukrep pa pomeni samo enostransko izboljšanje, saj je poučevanje predmetov, ki imajo po dve tedenski uri, neuspešno.

Učiteljska ne ustrežajo. Imamo toliko dobrih učiteljev in učiteljic, toda zato imajo poleg osebnih sposobnosti predvsem zalogo same narava učiteljskega poklica, ki silijo stalnemu izpopolnjevanju, v nemanjnih meri tudi strokovna organizacija in drugi činitelji.

Učiteljska se prenatrpana s predmeti, ki imajo po dve tedenski uri. Pol tedna se neprestano menjajo novi predmeti, učenci nimajo časa, da bi misli zaradi kratkih odmorov preorientirali, kaj šele, da bi snov zares asimilirali. Nimajo časa, da bi samostojno premišljevali. Zaradi obilnega učnega snova berejo, ne premišljejo, in posledica je, da ne pridobivajo, ampak celo izgubljajo samostojnost. Značilno zanje je, da imajo slab spomin; snov, ki jo razumejo, hitro pozabijo. Neprestano učenje in branje uničujeta samostojno mišljenje in spomin. Tudi tukaj velja, kar je rekel Schopenhauer o branju: Dogaja se, da izkušnje misli, ki po ves dan razumejo, hitro pozabijo. Neprestano beremo in pr. tem nič ne razmišljamo, prebrano ne požene tvorin in je brez haska. Stalno branje pa bolj hromi duha kot roč-

jevaljo, imajo specialno zaščito na steklo tako, da se tudi pri dlje časa trajajočem projekciranju ne more emulzija stopiti ne na diafilmu in ne na diapozitivu. Kot rečeno — konstrukcija tega aparata je res dobra, saj po svoji kvaliteti, predvsem pa glede ostrine slik, daleko prednjači pred mnogimi diaprojektorji renomiranih inozemskih optičnih tovarn. TOSOV diaprojektor lahko priključite na električno omrežje 220 V ali na 110 V ali pa na 12 V avtomobilski akumulator, kolikor morda se nimate elektrike v šoli.

TOSOV diaprojektor ustreza svojemu namenu, stane pa 30.000 din v rezervno žarnico (domači proizvod) in specialnim kovčkom vred. TOSOVE diaprojektorje lahko naročite tudi pri Zavodu za šolski in poučni film, Ljubljana, Miklošičeva 7, ki vam ga dobavi po tovarniški ceni.

Zelo dobre diafilme izdelujeta »Zora-films, Zagreb, in Center za prosvetni film v Novem Sadu. Izbrala diafilme s področja biologije, umetnosti, geografije, tehnike, fizike, kemije, zgodovine, astronomije, poznavanja prirode, družbe, predvolske vzgoje in francoske književnosti je izredno velika. Te diafilme prodaja Državna založba Slovenije v Ljubljani po cca 570 din, in to s priključenim predavateljem.

Omenimo naj še, da je bila vest, da bo neko podjetje v državi pričelo izdelovati cenejši diaprojektorje od TOSOVIH, brez vsake podlage.

Priporočamo vsem šolskim vodstvom, da si ostrižijo že v začetku leta zadostne kredite za nabavo diaprojektorjev, ker bo tovarna TOS v drugem polletju pričela z izvozom svojih kvalitetnih diaprojektorjev in bi tedaj le s težavo zadoščala domačim potrebam.

Drugi. Staro pravilo — in nič novega ne mislim povedati — je, da je za pravilno in objektivno ocenjevanje učenceva znanja potrebno predvsem poznavanje učnega samsa. Vsak predavatelj bi moral poznati ne le znanost učenca, temveč njegov karakter ter razmere, v katerih živi. To je lažje izvesti na osnovnih šolah kot na gimnazijah. Najbolj so osebni stiki s starši, ki pa tudi niso vedno možni; ali starši ne pridejo k učitelju ali so tako oddaljeni, da jim to ni mogoče. Poznal sem profesorja, ki si je pomagal z nekakimi »psihološkimi popisnicami«, če jih lahko tako imenujemo. Imel je navado, da je moral vsak dijak napisati o sebi nekako »psihološko študijo«. Obsegala je naslednja vprašanja: Ali se rad učim in zakaj? Kateri predmet mi je najljubši in zakaj? Kako se učim doma? Ali imam dovolj časa za učenje? Ali opravljam še kakšno drugo delo? Koliko časa se učim? Kakšnega učitelja si želim? Kaj me vzpodbuja k učenju oziroma zavira? Kdaj najlažje odgovorjam na vprašanja učitelja? Kako se leže izražam: pisмено ali ustno? Vseh vprašanj se več ne spominjam, naznanjal sme jih nekaj, katerih sem se še spomnil. Od oddanih starih staršev se je zahteval, da so mu poslali nekako oceno o otroku. V tej »psihološki popisnici« so lahko opozorili učitelja na otroke posebne posebnosti, ki so večkrat odločilnega pomena za pravilno metodo in objektivnost ocenjevanja. Na primer strah pred javnim nastopom, reagiranje na osornost, reakcija na zasmehovanje, površnost pri delu (mislim priloženo površnost, ki je del značaja) itd. Pravil mi je, da so mu te »psihološke popisnice« znatno pomagale pri pravilnem ocenjevanju.

Ne izkušnje vemo, da je objektivnost ocenjevanja dostikrat odvisna od odnosa, ki ga ima učitelj do učenca oziroma dijaka. Večkrat je ta odnos nepravilen in krivičen. O dijaku si ustvarimo neko mnenje (navadno dočela poznamo) in po tem ga ocenjujemo; ustvarili smo si sliko dijaka, ki nič ne zna. To mu pa tudi ob vsaki priložnosti damo čutiti! Čeprav nekaj zna, smo mnenja, da pač danes slučajno zna in ga ne ocenimo tako kot dijaka, o katerem imamo

Učitelj, sprejeli ste nas!

POPRAVEK

V 3. številki PD smo v poročilu o diskusiji na republiški skupščini učiteljev in profesorjev napisali, da je diskutiral tudi tovarniški Krumberger iz Tolmina, mišljen je bil o tovarniški profesor Vozlič Pavle iz Ajdovščine. Tovariš Vozlič nas sprašuje, kako se more tako pomota zgoditi. Prav lahko, saj kljub stalnim pozivom predstavnika zbora le redko kateri diskutant pove kajki tudi svoje ime.

Uredništvo

dovršili 3 razrede nižje gimnazije; njihov srednješolski študij znaša torej 8 let (3 in 5 je 8). Drugo leto bo nekaj diplomantov s tremi razredi nižje gimnazije in z enim pravnim razredom, tako da bo njihov srednješolski študij trajal vsega devet let: (3 in 1 in 5 je 9). Čez dve leti pa bodo diplomirali na pednetnem učiteljskem študiju, ki imajo štiri razrede nižje gimnazije; njihov srednješolski študij bo torej trajal 9 let (4 in 5 je 9). Tako se bo doba študija učiteljskega kandidata zvišala za dve leti.

Kako more naše osnovne in srednje šole rešiti pred popolno feminizacijo? Zelo enostavno. Uvesti je treba več štipendij in izenačiti dohodke prosvetnih delavcev z dohodki drugih namencev z ustreznimi zbrabo.

Ing. Ivo Zobec

OPAZILO

Republiški odbor Zdrženja učiteljev in profesorjev Slovenije naproša vsa ravnateljstva gimnazij in upraviteljsva osnovnih šol, da plačajo knjge »Svobodi do smrti je služil vaš glas, ki so jih prejeli v decembru 1955, v kolikor to že niso storili.

Cena knjigam je: broširane 200 din, vezane 250 din. Knjige plačajte po položnici na naš naslov in bančno številko 60-KB-1-Z-230.

Obenem sporočamo, da imamo na zalogi še nekaj izvodov knjig, ki jih lahko šole, knjižnice ali posamezniki naročijo pri Republiškem odboru.

OPAZILO

Republiški odbor Zdrženja učiteljev in profesorjev Slovenije naproša vsa ravnateljstva gimnazij in upraviteljsva osnovnih šol, da plačajo knjge »Svobodi do smrti je služil vaš glas, ki so jih prejeli v decembru 1955, v kolikor to že niso storili.

Cena knjigam je: broširane 200 din, vezane 250 din. Knjige plačajte po položnici na naš naslov in bančno številko 60-KB-1-Z-230.

Obenem sporočamo, da imamo na zalogi še nekaj izvodov knjig, ki jih lahko šole, knjižnice ali posamezniki naročijo pri Republiškem odboru.

Učitelji, sprejeli ste nas!

Dijaki V. letnika učiteljskega razreda smo se prvič po tridesetih letih pripravnosti zbrali v šoli. Pripovedovali vtisov ni bilo ne konca ne kraja. Pri tem smo se hvaležno spominjali učiteljev, pri katerih smo preživeli tri tedne v učiteljskem poklicu. Prvič smo se posvetili delu, za katerega nas učiteljske ideološko in strokovno pripravila. Tovariši učitelji so nas kljub neprimernemu zimskemu času pričevali pripravljeno. Z veseljem so nekateri sami odstopili soboco ali pa prepričali kako kmetsko mamico, da je pripravila kotelček snovi učiteljske. Prišli smo torej v skrbno roke.

Ne smemo pozabiti njihove pomoči, saj so nas že od prvega dne seznanjali z delom in pro-

blemi na vasi. Tu se je izražalo vsa požrtvovalnost in pripravljenost učiteljev. Vsak izmed nas je po prvih poskusih pogumno pričel z delom, oprt na učitelja-mentorja. Mladine, ki so nam jo izročili, niso ljubosumno čuvali in odvrčali od nas. S tem so nam poklonili delček sreče, ki jo more dati samo učiteljski poklic, čeprav nam niso prikrali težav, in nam ga prikazali v resnični luči. To smo tudi želeli, kajti ne bojimo se oddaljenih krajev, saj nas povsod čaka oblikovanje mladinice, v čemer je naša edinstvena vloga pri graditvi socializma.

Topla zahvala vsem učiteljem, ki so nas sprejeli v svojo sredino. Hvaležni dijaki V. letnika učiteljskega razreda v Ljubljani

OPAZILO

Republiški odbor Zdrženja učiteljev in profesorjev Slovenije naproša vsa ravnateljstva gimnazij in upraviteljsva osnovnih šol, da plačajo knjge »Svobodi do smrti je služil vaš glas, ki so jih prejeli v decembru 1955, v kolikor to že niso storili.

Cena knjigam je: broširane 200 din, vezane 250 din. Knjige plačajte po položnici na naš naslov in bančno številko 60-KB-1-Z-230.

Obenem sporočamo, da imamo na zalogi še nekaj izvodov knjig, ki jih lahko šole, knjižnice ali posamezniki naročijo pri Republiškem odboru.

OPAZILO

Republiški odbor Zdrženja učiteljev in profesorjev Slovenije naproša vsa ravnateljstva gimnazij in upraviteljsva osnovnih šol, da plačajo knjge »Svobodi do smrti je služil vaš glas, ki so jih prejeli v decembru 1955, v kolikor to že niso storili.

Cena knjigam je: broširane 200 din, vezane 250 din. Knjige plačajte po položnici na naš naslov in bančno številko 60-KB-1-Z-230.

Obenem sporočamo, da imamo na zalogi še nekaj izvodov knjig, ki jih lahko šole, knjižnice ali posamezniki naročijo pri Republiškem odboru.

MORDA PA TAKOLE?

(Teme za razmišljanje)

Priznajmo: mnogo govorimo o šoli, naredimo ali vsaj poznamo narediti pa bore malo. Gore papirja so popisane — ka ravana pa gre dalje po starih zbiranih poteh. Pač — naredimo smo nov kolektor in na »obče zadovoljstvo« vseh premaknili semestralske počitnice, morda bom predpisi še višini krit in obliki frizur — pa bo spet nekaj! P šolam pa še kar naprej stanojajo s korekturami nalog, ki do nezvesti utrjujejo učitelja ali profesorja, učence ali dijake, ki toliko dela ne zmora, pa vzamejo še zadnji žarek lepega v šoli.

Nas so vzgajali v strahu božjem, s palico in profesorsko nedostopno vzrušenostjo, tudi z buntanjem v tablo in prepovedjo zlogorica. Ali kljub temu — ne vem, če smo sliči ljudje, menim, da znamo delati, da imamo pozitiven odnos do dela in da je končno prav na tej generaciji, ki je študirala ali zaključevala svoj študij v dvajsetih in tridesetih letih našega stoletja, slonca težja NOB in socialistične graditve.

Vendar časi so bili drugačni: želena zakon naravnega izbora je kraljeval v najtežjih pogojih so rasli kleni značaji, pa tudi umiral od gladi največji talenti. Naši dosevi veljani — pretežno živirajoči iz kmečko-peteljskih in proletarskih vrst — so strah in delali. Kdo pa se je med temi masami zanimal za otroka? Če je bil ta močan, odporen, trden, je ostal pri življenju in rasil kot kopriča za plotom; če ne, je bila pač taka božja volja! Danes pa postajajo otroci resnično del nas samih. Morda na tihert upamo, da bodo utelili naša skrbna hrepenenja in uživali vs tisto, za kar je nas življenje pripravljalo? Zato tretjetimo zanje se bojimo, se veselimo z njimi, se žrtvujemo, da, predvsem žrtvujemo. Zelim jim vse lepo, brezskrbno mladost in mnogo, mnogo sonca. Poznam nekoga, ki ga smov neuspeh pri študiju ne vznemirja preveč. »Naj živi, uživa mladost, saj bo pozneje še dovolj tpepl. Zame se ni nihče brigal, nihče mi ni stal ob strani, nihče svetoval... Kolkio muk, težav, grenkega pelina ob odločitvah, spoznanjih, spodrsjajih in neuspehih... Čemu? Grenkoba nerazumevanja? Zagrenjenost ali pesimizem? Pokopani ideali? Ali morda vse skupaj? Kje torej smo? Kaj hočemo in kaj moramo storiti, da bo prav? Vse, kar je veliko, vzkali iz žrtve! Ali poteni naši otroci ne bodo napravili nič velikega? Ali pa bo napredek še vedno slonel na redkih posameznikih?

Pravijo, da so Nemci v šoli konservativni in da delajo po trdih, strogih in zahtevnih metodah. Vzgojili si bodo tip delovnega garaca, pedantnega in vestnega, takega, ki je v desetih letih — kar priznajmo — uspel postaviti na noge popolnoma novo industrijo in že konkurira na vseh svetovnih trgih. Rusi, s zdi, se ogrevajo za naglo specializacijo, usmerjeno v stroje; v tehniko žele doseči in preseči kapitalistični svet. Podobno poklicno diferenciranje, praktično smer zastopajo Amerikanci, čoprav se morajo v glavnem zahvaliti zagriženim volji in življenjski sposobnosti svojih prvih naseljencev — pionirjev — in desetletjem brez vojnega uničevanja, da so danes gospodarska velesila številka 1. Njihova šola je širokogrudna, elastična, prilagojena vsem potrebam. Ne da bi se ogrela za vse, ker je ameriško, morar

reči, da so mi nekateri črte njihovega šolskega sistema simpatične. Jasnno, pogoji so tam drugačni. Tam otroka vzgajajo že visoka civilizacija sama po sebi, po silovni red in ustaljenost vsepovsod. Čeprav na drugi strani nebržižnost do vsega, kar ni »posela, vod. v gangstrvo in mladinski kriminal. Morda se tudi pri nas včasih malo zgledujemo po ameriškem učitelju, ki ni »produktivni« in ima tudi tam manjše prejemke od šoferja?

No, o tem zadnjem ne bo treba poskušati, saj je pri nas že dovolj peljano in prakticirano, morda pa bi poizkusili kaj drugega. Na primer tisto, o čemer je razpravljal, mislim, D. Ulaga v športnem članku Slovenskega športnevalca z dne 3 februarja 1956:

»Glava ni edin del človeškega telesa«.

»Glede zdravja in varnostni učencev so zelo skrbni«.

»Otroci morajo imeti dovolj časa za spanje, zdravo hrano, ne smejo biti preobremenjeni z dolžnostmi itd. Otroke osnovne šole, ki imajo daljšo pot do šole kakor en kilometer, voz. šolski avtobus. Pouk se začne ob devetih, konča se ob petnajstih. Opoldne 90 minut odmor; vsi dobio kosilo, za katerega plačajo 20 odstotkov vrednosti. Po kosilu ležajo, počivajo branje učitelje ali pa tudi spijo«.

»Po končani šoli se lahko igrajo na lepo urejenih šolskih vadiščajih«.

»Gredo brezskrbno (!) domov, saj šolski zakon prepoveduje domače naloge do 13. leta starosti, pozeje pa le za 1 uro pisanja in učenja na dan«.

»Če so otroci preobremenjeni, starši protestirajo«.

»Ni navada, da bi otroci padli Porpiroju z njimi, al. pa jih presušenijo«.

»Ob sobotah imajo vse šole prst dan«.

»Vsaka občina mora oskrbeti toliko parkov in vadiščaj, da pride po 5 kvadratnih metrov površine na vsakega prebivalca.«

»Zavarujejo otroka pred nevarnostjo ulice in nudijo odraslim oddih ali razvedrilo udeleževanja«.

Kaj hočem s temi, sicer ne vedno čisto dobesednimi naveditvami?

reči, da so mi nekateri črte njihovega šolskega sistema simpatične. Jasnno, pogoji so tam drugačni. Tam otroka vzgajajo že visoka civilizacija sama po sebi, po silovni red in ustaljenost vsepovsod. Čeprav na drugi strani nebržižnost do vsega, kar ni »posela, vod. v gangstrvo in mladinski kriminal. Morda se tudi pri nas včasih malo zgledujemo po ameriškem učitelju, ki ni »produktivni« in ima tudi tam manjše prejemke od šoferja?

No, o tem zadnjem ne bo treba poskušati, saj je pri nas že dovolj peljano in prakticirano, morda pa bi poizkusili kaj drugega. Na primer tisto, o čemer je razpravljal, mislim, D. Ulaga v športnem članku Slovenskega športnevalca z dne 3 februarja 1956:

»Glava ni edin del človeškega telesa«.

»Glede zdravja in varnostni učencev so zelo skrbni«.

»Otroci morajo imeti dovolj časa za spanje, zdravo hrano, ne smejo biti preobremenjeni z dolžnostmi itd. Otroke osnovne šole, ki imajo daljšo pot do šole kakor en kilometer, voz. šolski avtobus. Pouk se začne ob devetih, konča se ob petnajstih. Opoldne 90 minut odmor; vsi dobio kosilo, za katerega plačajo 20 odstotkov vrednosti. Po kosilu ležajo, počivajo branje učitelje ali pa tudi spijo«.

»Po končani šoli se lahko igrajo na lepo urejenih šolskih vadiščajih«.

»Gredo brezskrbno (!) domov, saj šolski zakon prepoveduje domače naloge do 13. leta starosti, pozeje pa le za 1 uro pisanja in učenja na dan«.

»Če so otroci preobremenjeni, starši protestirajo«.

»Ni navada, da bi otroci padli Porpiroju z njimi, al. pa jih presušenijo«.

»Ob sobotah imajo vse šole prst dan«.

»Vsaka občina mora oskrbeti toliko parkov in vadiščaj, da pride po 5 kvadratnih metrov površine na vsakega prebivalca.«

»Zavarujejo otroka pred nevarnostjo ulice in nudijo odraslim oddih ali razvedrilo udeleževanja«.

Kaj hočem s temi, sicer ne vedno čisto dobesednimi naveditvami?

kujemo. Začnimo sami. Morda z enim razredom, kjer bodo i dijaki i profesor ali učitelj (seveda z določeno materialno stimulacijo) prostovoljno? Tak razrednik bo v pravem pomenu besede oče razreda: vodil o vsakem dijaku obširne kartotečne podatke, delal bo v ozki povezavi s starši, prirejal izlete, ekskurzije, ogledje filmov in gledalških predstav (pripravljenost del poukal) in akademij, se z njimi igral in športno udeleževal in končno tudi učil! Nekaka povezava šole in interneta (v učno-vzgojnim smislu). Učili bi se kar v šoli, tudi naloge bi pisali tam. Ob pravilni metodi in neprepuhdi obremenitvi dijakovi in upotevajoč, da bi nekateri predmete (tuj jezik, risanje, petje, telovadba) poučeval. strokovnjaki-predmetni učitelji, na primer v višjih stopnjah. Ne bi tak pouk obremenjeval razrednika več kot 24 tedenskih ur (5 sl, 2 sh, 2 z 2 ze, 3 mar, 2 pr in vsak dan 1 ura za naloge in učenje v šoli — 22 ur).

Nedvomno zahteva to od razrednika mnogo truda in dela, pričrpan pa sem, da je predmetni pouk v različnih razredih še težavnejši in zahtevnejši, saj vse otrok ne moreš poznati ne stalno

kontrolirati, kar je osnovna zahteva vzgoje! Seveda so tudi pomisleki: res ne bo strokovno na taki višini. Vprašanje pa je, zakaj nam gre: za strokovnjake (v mislih imam še vedno 8-letno šolanje) ali za mlade državljane z zaokroženim, a solidnim poznavanjem najnovnejših zakonitosti v svetu in družbi? K temu pa bi mnogo prispevale hospitacije, specialne metodike učnih enot itd. Na drugi strani pa bo delo pedagogsko enotnejše in zato uspešnejše, predvsem pa bo enotnejše ocenjevanje (neverjetno in mnogokrat krivične so, na primer razlike v ocenah iz 4. razreda osnovne šole in iz 1. razreda gimnazije!).

In končno še »prepek« ali blagega sezona: »Vremena bodo Kranjcem se zjasnila« ali vsaj začela jasniiti tudi v šolstvu, ko bomo čitali v vseh časopisih na vidnih mestih tudi oglase s tako vsebino:

Občina Zlati dol razpisuje mesto učitelja, dobrega, sodobnega vzgojitelja z večletno prakso. Plača po tarifnem pravilniku in premijski dodatki za dobre uspehe v šoli in izven ne. Družinsko stanovanje zagotovljeno.

A. Č.

V spomin Jožetu Kocmutu

Sredi dela za šolo, mladino in ljudstvo je omahnil v grob naš dobiti tovariš in sošolec Jože KOCMUT, ravnatelj gimnazije v Mariboru-Studencah.

Se 14. februarja dopoldne je do njih delal v svoji šolski pisarni, tožek tovaršiu o glavobolju, ki da ga stiska kakor obroč; potem je najprej šel pogledat k svoji bolni ljubljeni 75-letni materi. Nato se je domov grede še po svoji stari navadi poslal k domačini in z nekoliko vročice, ki se ga je lotevala, a za katero se ni mnogo zmenil, odšel domov, kamor si je vzel še delo: uredil bi rad urnik. Kljub opominom domačih je le nekoliko legel, nato pa nadaljeval z zamudnim delom. Odstranil se je za hip iz kuhinje — bilo je okoli osme zvečer — si vzel še dopis telesno vzgojnega društva, da ga mimogrede prebere — in se ni več vrnil.

Joško Kocmut je bil rojen 8. marca 1904. l. kot sin kapelnika Anthona in hišne posestnice in gostilničarke Antonije, roj. Bezjak pri Andražu, — zdaj Derbetincah — v Slovenskih goricah L. 1919 se je s starši preselil v Studence pri Mariboru.

Po dokončani meščanski šoli v Mariboru se je odločil za učiteljsko službo. Kot dijak je pridno sodeloval pri domačem telovadnem šokolu in pri vseh njegovih kulturnih prireditvah, posebno dramskih. Telovadnica mu je kovala značaj, ga ojeklenila v borbenosti in mu vtila veselje do višje izobrazbe v telesni kulturi, ki jo je prejel na višji šoli za telesno vzgojo v Beogradu. Po diplomu je nekaj časa služboval na mariborski realski gimnaziji, nato pa enajst let v Srbo-branu in v Smederu v. Kjer je s svojim priznanim organizatoričnim talentom, z izredno vestnostjo ter s svojimi strokovnim znanjem užival velik ugled pri srbskih tovarših, kjer je znal vzbuditi interes tudi za napredne slovenske pedagoške in leposlovne publikacije ter šolskoreformne ideje.

Ko ga je l. 1941 dohitela okupacija, je bil s svojo ženo izseljen v Teslić v Bosni. Raje, kakor da bi služil kot učitelj v HDH, je poiskal službo v gospodarskem podjetju, kjer je obenem laže konspirativno delal za NOB. V katero se je l. 1943 vključil kot aktivist, tesno povezan s sošolcem Milošem Ledinekom, ki je takrat imel važno politično funkcijo v NOV. Kaikor vsi, ki smo bili izgnani karnovorki iz domovine, je tudi on hrepenel po njej in po njen: osvoboditvi, posebno pa se je bal za svojo ljubljeno mater. Svoji sestri je naročil: »Čuvaj mi našo mamco, da jo bom ob vrnitvi viden zdravo!«

Ko se je l. 1945 vrnil v Maribor, je najprej prevzel mesto profesorja telovadbe na l. drž. gimnaziji, bil predsednik četrtinskega ljudskega odbora, poverjenik za prosveto in kulturo MLO Maribor in l. 1951 ob novoustalovljeni študentski nižji gimnaziji njen ravnatelj. Neutrudno je skrbel za dvig šole, s svojimi pedagoškimi kvalitetai in kot domačin z izvrstnim poznavanjem socialnih razmer svojih dijakov pa je dvignil ugled šole, kjer je bil najboljši tovariš članom profesorskega zbora in s svojo dosledno zahtevnostjo po redu in disciplini ter ljubežljivo do poverjenice mladine ugleden pedagog, ki je o svojih izkušnjah pisal tudi članke v tednikih »7-dni« mariborskega Večera.

Izven šole pa je žrtvoval, kljub mnogim zaprekam in nevspeh — stnim, ki jih je stolično in s hui moriem prešel, vse svoje moči razvoju domačega Prosvolvoljnega gasilskega društva, katerega

dolgoletni predsednik je bil. Zato je bil odklikovan. Kot podpredsednik in vadiitelj pri Partizanu-Studencah ter tajnik okruga zveze TVD Partizan, katerega častni član je postal ob 35-letnici njegovega telovadnega udeleževanja, je dal nesebično vse svoje moči. Kot predsednik vodružnice študentske Ljudske univerze, ki je za od nekdanjih slovela kot ena najboljših, je skrbel vselej za najaktualnejša predavanja. Kot odbornik DPM je znal uspešno povezati šolski odbor, starešinski svet, zbor starešev in profesorski zbor, da so skupno reševali vse važne probleme v vzgoji šolske in izvenskole mladine, da so bili pogledi in postopki vselej enotni. Zato so bili tudi vzgojni in učni uspehi te pretežno delavske mladine vedno zelo dobri.

Dva dni pred smrtjo sem ga srečal na ulici. Govoril je o pripravi Partizana na 60-letnico njegovega najstarejšega člana Cirila Hočevarja, najzaslužnejšega ustanovitelja slov. telov. društva na Studencah, karor vedno je bil poln načrtov, mladniške borbenosti in misli na druge. Smeja sva se poslovala in odokrajal se s svojimi značilnimi hitrimi koraki, označujočim življenjsko vredino in delovni elan. Nisem mislil, da se bodo tako naglo za vedno ustavili. Slava dobremu tovarišu in sošolcu!

Alfonz Kopriva

Založba Mladinska knjiga

V mesecu marcu izidejo naslednje knjige in listi:

LISTI: Ciciban štey. 6 izide 15. marca
Ciciban štey. 7. izide 3. aprila
Pionirski list štey. 23, 24. in 25. izidejo 15., 22. in Pionir štey. 7. izide 19. marca

KNJIZNICA ČEBELICA: (mekho vezana stane 50 din, trdo 110 din).
France Bevk: Pazi na glavo - glavo ni žoga — že izšla.
Semč Stanko-Daki: Partizanke — pravkar izšla.

KNJIZNICA SINJI GALEB: (broš 90 din, vez. 150 din).
Jules Verne: 20.000 milj pod morjem I. in II. del že izšla.
E. Bass: Nepremagljiva enajstorica — knjiga izide konec meseca marca.

ZLATA PTICA: Zbirka pravljic: »Zlata puščica« — izbor najlepših madžarskih pravljic — izide konec meseca marca.

KNJIZNICA ZA SOLARJE:
F. S. Finžgar: Pod svobodnim soncem (broš. 310 din, ppl. 370 din, celoplatno 470 din).
Prežihov Voranc: Solzice — knjiga izide konec meseca marca.

LUTKOVI ODER:
Matej Rode: Meh za smeh — broš. 70 din.

PONATISI KNJIZIC: Povodni mož iz zbirke Čebelica in knjiga iz zbirke Sinji galeb E. Kastnerja »Pika in Tonček izide konec meseca marca. — Knjiga T. Seliškarja: Posadka brez ladje I. in II. del pa bo izšla konec meseca aprila.

Konec meseca marca bomo poslali vsem šolam obroč. Prosimo vse, da ga primerjajo s svojimi podatki in eventualni dolg poravnajo.

Iz uprave

Upravitelje šol naprošamo, da pri svojem občinskem odboru izposredujejo plačilo naročnine za naš list za vsako šolo. In sicer od 1. septembra 1955 do 31. decembra 1956, t. j. 400 din. Najbolj prikladno bi bilo, da bi vsi občinski odbori poslali naši upravi seznam šol, ki spadajo v njihovo območje, kot sta to že naredila ObLO Kočevo in ObLO Stari trg.

Mi pošljemo nato skupni račun za vse njihove šole na občinski odbor, ki nam manjkajoči znesek nakaže po položnici.

Lahko pa tak seznam neke občine pošlje šolski upravitelj, ker uprava ni informirana, kakoli daleč se rajo območja posameznih občin.

Dalje opozarjamo vse blagajnike, tudi novo izvoljene, da pobero in nakažejo naročnino za čas od septembra do januarja 1955.

Mirko Lešnik -- sedemdesetletnik

Te dni bo znani borec za pravice delovnega človeka, še posebej v preteklosti borec za pravice slovenskega učitelstva, tov. Mirko LEŠNIK dopolnil 70-letnico svojega življenja.

Rodil se je 4. marca 1886. l. v Staršah na Dravskem polju. Ze v zgodnji mladosti se je kot dijak v svoji domači občini, kjer je bil njegov oče 25 let ugleden župan in predsednik šolskega odbora, boril za pravice slovenskega jezika. S pritožbo pri duhovnem upravnem sodišču je dosegel, da so morali državni uradi dopisovati z občinskimi uradom v slovenskem jeziku. Takrat je bilo nemuško štajersko občinstvo v največjem razmahu. Kot učitelj je služboval v Zavrču, Vuzenici, Lovrencu na Pohorju, na Ptujski gori in pri Vidu nize Ptuja, nato pa 17 let kot šolski upravitelj v bivši nemški trdnjavi Marenberg — sedaj Radlje ob Dravi, kamor ga je bila poklicala takratna šolska oblast po prvi svetovni vojni. Povsod je trdil v sršenovo gnezdo štajersko občinsko nemškarstvo usmerjenih ljudi ter se pozikal kot vztrajen in brezkompromisen borec za pravice slovenskega človeka in slovenskega jezika. Preustrojil je popolno nemško šolo, najhujšo proumemčevalnico na Slovenskem na kateri skrajno šovinistični Nemci niso pustili poučevati ni ti latinice, da bi tako slovenskim otrokom preprečili čitanje slovenskih publikacij, v popolnoma slovensko šolo. Z ljudskimi igrami, kjer se je sam udeleževal kot izvrsten igralec amater, s slovensko pesmitjo in slovenskimi prireditvami je vzgajal mladino in ljubezni do slovenskega jezika in narodnosti.

Slovenski obrtniki so imeli v njem svojega zaščitnika, slovenski župani pa najboljšega svetovalca. Nešteto je bilo prošelj in pritožb, ki jih je sestavljali slovenskim ljudem proti izkoriščaju valskih Nemcem in njihovim vernim liberalnim in klerikalnim slugom, med katerimi je bil najbolj osvoščena osebnost, ki so se je tudi najbolj bahi. To je razumljivo, saj je imel izredno razvit pravni čut in juridično spretnost, ki je delala raznim reakcionarnim režimom stare Jugoslavije, ko se je potoval po stanovske in ljudske pravice, velike preglavice.

Ko je predvojni klerikalni, ilustrirani Slovence posvetil številko trgu Marenberg, Lešnik ni bilo med vodilnimi osebnimi, kar mu je samo v čast. Njegova vedno borbeno in za pravice malega človeka nesebično vneta narava mu je prinesla v življenju tudi marsikatero grenko razočaranje. Razumljivo je, da ga Nemci zaradi njegovega protinemškega delovanja, ki jim je prečrvalo mnoge račune, niso naklepe proti našemu življu, niso radi videli na tako izpostavljenem mestu, kakor je bilo vodstvo šole v Marenburgu. Zato so se za skušali znebiti s pomočjo njihovih slovenskih proumemčevalnic na Slovenskem na kateri skrajno šovinistični Nemci niso pustili poučevati ni ti latinice, da bi tako slovenskim otrokom preprečili čitanje slovenskih publikacij, v popolnoma slovensko šolo. Z ljudskimi igrami, kjer se je sam udeleževal kot izvrsten igralec amater, s slovensko pesmitjo in slovenskimi prireditvami je vzgajal mladino in ljubezni do slovenskega jezika in narodnosti.

Izven šole je delal v vseh naprednih slovenskih ustanovah in društvih in bil njihov sostanovitelj. Takoj po prihodu v Marenberg je ustanovil Učiteljsko društvo za marenberski okraj; ter bil mnogo let njegov predsednik. Nesebično je ščitil slovenskega delavca in kmeta pred kapitalističnimi izkoriščevalci,

stanovanje v Mariboru, sam pa je romal jernejevsko in jermenjsko pot po službenih potrebah od kraja do kraja. Na posredovanju že rajnega dr. Frana Kotnika je končno dobil službeno mesto v Kamnici pri Mariboru, V letih 1938-41 je sodeloval pri Nabavnih zadruhi v Mariboru, kjer je bil vsa leta urednik zadružnega lista »Mariborski zadružar«, ki razumljivo, saj je pravilno usmerjal pot zadružnikov in vzgojil celo vrsto mladih naprednih zadružarjev. Sodeloval je s aktualnimi političnimi in kulturnimi članki tudi v naprednem dnevnem časopisu ter v stanovskih listih, kot so bili Tovariši, Domovina, Slov. Narod, Narodni list i. dr. Bil je tudi dober družinski oče in so danes njegovi otroci na uglednih položajih.

Po pričetku II. svetovne vojne je bil z družino izseljen v Srbijo, kjer se je takoj z družino vred vključil v NOB, kjer sta mu padla tudi sina Mirko in Srečko. Za svoje delo je bil od Prezidijske zvezne ljudske skupščine l. 1951 odklikovan z Ordeonom zaslug za narod III. Nesebično je delal tudi za upokojevnice. Sedaj zbira kot član Zgodovinskega društva podatke za zgodovinski opis svoje rojstne vasi Starše ter važnega kraja Radlje ob Dravi, kjer je najdalje služboval in je sam živa kronika tega kraja med dvema vojnama.

Vsi njegovi številni tovariši in prijatelji mu k 70-letnici želimo, da bi še mnogo let v pravlju in zadovoljstvu deloval v prid svojemu narodu in užil miren in lep življenjski večer, ki si ga je s svojim delom zaslužil. Je poskrbeti za svojo družino, da bi mogli otroci študirati.

Alfonz Kopriva

VSEM NAROČNIKOM BERILA CICIBAN BERE

Prva naklada je razprodana. Vrši se že ponatis, ki bo gotov konec prihodnjega tedna. Prosimo vse naročnike, ki berila niso prejeli, so ga naročili, da potrpijo in ne urgrajo, ker na urence ne bomo odgovarjali. Naročila bomo sprejemali še do 20. marca.

ZALOŽBA OBZORJA V MARIBORU

Diskusija o obveznem šolanju in o šolanju učiteljstva

Svet za prosveto in kulturo LRS je te dni razposlal na vsa okrajna tajništva za šolstvo oziroma tajništva za prosveto in kulturo brošuro z obema elaboratoma, ki ju je zvezna komisija za šolsko reformo sprejela in izročila javnosti v diskusijo. Gre za elaborat podkomisije za obvezno šolanje »Osnovna načelna vprašanja, stališča, motivi, zbirna utemeljitev in zaključki o organizaciji obveznega šolanja« in za elaborat podkomisije za učiteljsko šolanje »Osnovna vprašanja, načela in zaključki o šolanju učnega kadra za obvezno šolo«. S tem bo tudi prosvetnim delavcem omogočeno, da sodelujejo v diskusiji o nakazanih vprašanjih, ali pa da aktivno pomagajo društvenim odborom ter svetom za prosveto in kulturo pri organizaciji te diskusije v okraju ali občini. Za širšo javnost prihaja pri tem v poštev predvsem prvi elaborat, dočim bo drugega ka-

zalo temeljiteje pretrpeli prav z društvenih forumih. Pri diskusiji o prvem elaboratu bo treba razpravljati osredotočiti na osnovna vprašanja, ki so v njem obdelana, ter paziti, da se diskusija ne razbliji preveč z obravnavanjem vprašanj, ki jih komisija doslej še ni načelno reševala. Tako komisija še ni razpravljala o konkretnem predmetniku in učnem načrtu splošne obvezne šole ne o njeni organizacijski obliki, o čemer bomo dobili še posebne elaborate. Znekrat so postavljena na dnevni red take osnovna vprašanja: namen obvezne šole v naših socialističnih družbenih odnosih, mesto obvezne šole v zgradbi šol sistema, vsebina splošnega izobraževanja v naših socialističnih družbenih odnosih, enoten tip ali diferencirana obvezna šola, osnovna načela in trajanje organizacije obvezne šole in materialni pogoji za delo obvezne šole.

Če bodo diskusije organizirala naša društva, je nujno, da pri-tegnoje k njej tudi druge organizacije, da zbirajo diskusijski material in da poročajo o tem Rep. odboru ali pa direktno Komisiji za reformo šolstva pri Svetu za prosveto in kulturo LR Slovenije.

JEZIK IN SLOVSTVO

»Naročnikom smo dostavili 6. in 7. številko tega lista, ki je izšla v enem zvezku. Iz bogate vsebine navajamo: A. Bajec — O pogovornem jeziku; Ivan Grafenauer — Nekaj novega o Ratskem (Celovškem) rokopišu; F. Bežaj — O besedah in imenih; A. Bajec — Sprehodi po slovenskem besedišču; Mirko Čermić — O oznakah za boleznih na -ica; Ivan Tominec — Konjska sila ali konjska moč; Ivan Tominec — Dolgi in kratki nedolocični; Ivan Tominec — Ali govorimo slovensko ali po slovensko; F. Jakopin — O v in u v slovenski izreki; Ivan Dodić — Nekaj gorenjščine; L. Stan — Drobec iz praktične fonetike; skupina ti; Ivan Tominec — Nemurjč — Klopca ali klopica; Emil Stampar — Pregled novejših hrvatske drame; Eva Ilc-Grohar v Cankarjevem delu; N. Preobraženski — Odnos Dostojevskega do stvarnosti; Breda Pogorelec — Sintaktične napake v šolskih nalogah. Sledijo še ocene in poročila ter odgovori in pogovori.

Doslej izšli zvezki so razprodani in jih ni mogoče več ponaročiti. — List izhaja med šolskim letom vsakega 15. v mesecu. Izdaja ga Slavistično društvo v Ljubljani, zalaga pa Založba Obzorja v Mariboru, Letna naročnina je 400 din.

ZALOŽBA OBZORJA

Obvestilo

J. Ribičič: CICIBAN BERE — polnično berilo za I. in II. razred — je vzbudilo veliko zanimanje med prosvetnimi delavci in mladino. Izvršili bomo ponatis, zato prosimo vse prosvetne delavce, da takoj naročijo to knjižico, in sicer v zalogosti količini. Cena je 40 din. Prihodnji berili bosta izšli v začetku šolskega leta in za noveletno jelko. Prosimo prosvetne delavce, da tudi kritično obravnavajo to berilo in nam sporočijo svoje predloge in pripombe.

V zadnji številki Prosvetnega delavca smo objavili, da je bila vsem Občinskim društvom učiteljev in profesorjev razposlana posebna okrožnica glede medsebojnega poslovanja in delovanja naših poverjenikov — Društev učiteljev in profesorjev. Okrožnici je bila priložena tudi pogodba v dveh izvodih, in sicer en izvod za društvo, drugi pa za založbo Obzorja. Mnoga društva so nam že pordajla prejem in vrnili podpisano pogodbo, ostala bodo pa prav gotovo to storila v kratkem, čim se bodo formirala in sestala. Ponovno poudarjamo, da ta akcija ni naperjena proti nikomur, temveč je le potrebna za razkritje dejavnosti založbe Obzorja, ki je danes založba prosvetnih delavcev in bo služila v prvi vrsti šol in prosveti. S tem je ustrezno prosvetnim delavcem, saj imajo neposredni vpliv na založbo in jim je tako laže realizirati potrebe šole. V

pojasnilo moramo tudi navesti, da založba v smislu sklepov, sprejetih s predstavniki prosvetnih delavcev, ne daje nikakega rabata šolam ali drugim podjetjem, temveč samo nagrade svojim poverjenikom, t. j. Društvom učiteljev in profesorjev. Vemo, da v začetku tudi mi ne bomo mogli povsem ustrčiti zahtevam. Tudi pri nas bodo težave, kot so pri drugih podjetjih, za predmete — tiskovine — čitanke — učila itd. kjer je izdelava le-teh vezana na kontingente surovin, kapaciteto tovarn, tiskarn itd. Skušali pa bomo z vsemi močmi, da prebrodimo začetne težave in povsem ustrezemo svojim naročnikom.

Prihodnji tečen bo naš zastopnik obiskal vse občinske in okrajne odbore Društev učiteljev in profesorjev, zgledil se bo tudi na svetih za prosveto in kulturo. Namen tega potovanja je, da se prosvetne ustanove in prosvetni delavci seznanijo z našimi učili in učili drugih podjetij, da spoznajo naše publikacije in da se pogovorimo o načinu medsebojnega poslovanja, ki je v načelih že določen. Naša pa potrebna še dodatna pozornost. Naš zastopnik bo lahko demonstriral z najboljšimi dia projektorjem TOS, da se bodo prosvetni delav